

GYÖRE IMRE

Holdversek

1990-2009

BUDAPEST

**Készült a Gábor Andor-díj
Kuratóriuma támogatásával**

**Sorozatszerkesztő:
SIMOR ANDRÁS**

**Tipográfia:
DOMJÁN ISTVÁN**

A szerző portréját Koffán Károly készítette

© Györe Imre, 2009

Györe Imre legújabb válogatott kötete az elmúlt két évtizedben született írásai legjavát gyűjti egybe. Ezeknek a verseknek legtöbbje az *Ezredvégekben* és a *Z-füzetekben* jelent meg. Mai líránk egyik legnagyobb képviselője költői Enjének hiteles megszólaltatásával, sokszor történelmünk nagyjainak, például *Mikes Kelemennek*, *Kölcsey Ferencnek* monológjával arra a kérdésre keres választ, amit, *Rosa Luxemburgot* idézve, napjaink kiemelkedő filozófusai, politikusai úgy tesznek fel: mi vár az emberiségre – szocializmus vagy barbárság?

Györe Imre kivételes képalkotó ereje, a népköltészet és a régi magyar nyelv mesteri ötvözése olyan erővel munkál ezekben a versekben, amelyhez hasonlót csak klasszikusaink életművében figyelhetünk meg.

A *Gábor Andor-díj Kuratóriuma*, emlékezve arra, hogy az írói jutalomdíj első kitüntetettje Györe Imre volt, örömmel támogatta a *Holdversek* megjelenését.

Közvetlenül a kötet megjelenése előtt kaptuk a hírt, hogy Györe Imre a kórházban meghalt.

Simor András

Letölthető:

[[PDF formátumban](#)] [[EPUB formátumban](#)]

Vásári rigmus Penge Mackie-ről

Penge Mackie-vel mi történt?
Róla kósza hír se jár.
Számos kocsma telve várja,
s annyi ünnep, annyi bál.

Oly sokan, és úgy kívánták,
hogy kerülne jó kötél
nyakára, de mindhiába.
Penge Mackie most hol él?

Kurvák után surran éjjel,
nejével nemz gyermeket
maga és a köz javára?
Árnyékát se lelheted.

Akkor hol van? Mit csinálhat?
Milyen terveket kohol?
Mikor lép a színre újra?

Biztos az, hogy nincs sehol?

Mindez oly felfoghatatlan,
ismerve a jellemét.
Penge Mackie sose mondta:
befejeztem. Kész. Elég.

El ne hidd, hogy csendben meghalt,
és a sírja jeltelen.
Senki sem vár rá, mikor majd
Penge Mackie megjelen.

Lesz sírás, és lesz rívás is,
háztetőre csóva száll.
Csak a szomszédok susogják:
Penge Mackie erre jár.

Meglehet, ruhája foltos,
vagy épp szabta jó szabó.
Kiszáll fényes kocsijából,
hisz ez Penge Mackie, ó!

Szóval sokminden megeshet,
Hiszen Mackie oly ravasz:
pap jön, keresztel, és esket.
Hinnéd: Penge Mackie az?

Legjobb lesz itt abbahagyni,
mért borzongjon most a nép?
Meg se rezzen majd, ha háta
mögé Penge Mackie lép.

Az „érdek” szóról

Az „érdek” szó is
mily költőiesen
abban a korban, melyben
a dolgozók érdekét
eltapossák, miközben
össznépi érdekről fecsegnek,
a „szabad vállalkozás”
szinonimájaként,
vagy éppen megfordítva.
Így lesz a munkás „munkavállaló”,
s a tőkést ezért
„munkaadónak” hívják,
mintegy jelezve,
hogy a „munka” szó az,
mely összeköti őket,

hétfőtől hétfőig, vasárnapokra
s Húsvétra való
tekintet nélkül, mindig.

A legjobb munkaadók
Karácsony előtt cukrot
osztanak szét a nép közt,
sokszínű papírokban.
Nem felejtik a népet
még a kalács- és pulykasütések
nehéz napjaiban sem.
kötbéreit embereik
verseket írnak arról,
hogy az ég mily kék, habár ma
a füst épp eltakarja.

S mindez egyedül
munkaadó uruknak
köszönhető, ki csakis
az ő számukra
festette éjjel kékre.
Továbbá most is
azon dolgozik éppen,
hogy az osztályok megszűnjenek.
O maga, semmiképp sem
tekinti osztálynak magát.
A nemzetről van szó,
immár tegnaptól kezdve,
és ennek érdekében
együtt kell fáradozniuk
néki is, és azoknak,
kik vállalják a munkát.
Ellentétekről pláne
nem eshet szó közöttük,
hisz akkor, – oldott kéve –
a nemzet szertehullna,
míg így összefonódik.
Ebből következően együtt
kell fáradozniok, hogy
az „osztály” szót kihordják
a legkisebb odúból,
házból s a palotákból,
s egy óriási máglyán,
ott kinn, a piactéren,
egyszerre elégessék,
hogy nyoma se maradjon,
a békesség jegyében.

Aki fölemlegetné,
a nyelvészekhez küldik,
kik majd megállapítják,

a nyelvüket kivágva,
górcső alatt, és másképp,
hogyan ez garázda népség,
s a nemzet ellensége.
És amíg él a nemzet,
mindnyájan köpünk rájuk.

Hogy még jobban megértsük

A demokrácia,
pucéran, jelző nélkül:
hermafrodita kurva,
ki jó pénzért lefekszik
férfival, s ha kell, nővel.
A demokrácia
(hogyan még jobban megértsük)
előbb csak cseperészett,
a bátrabbak még ernyőt
se nyitottak. De aztán
mindegyre vastagabban
ömlött, csurgott a járdán,
majd az úttesten végig.
Féldugult víznyelők még
beszívták eleinte,
de aztán eldugultak,
sőt, fölbuggyant belőlük
a máshonnan zúduló
szennyvíz a csatornákból,
s most már vízköpők lettek,
mégis, előbb bokáig
jártunk a ronda lében,
de már vagy öt perc múlva
térdig ért, s aztán feljebb,
egy-egy úszó fatörzs is
feltűnt, ágakkal együtt,
és most már szájig ért fel,
sőt, holtak úszdogálnak,
sőt, már felpuffadt hassal, –
helikopterek szállnak,
de nem húznak ki senkit,
röpcédulákat szórnak
a „demokráciáról”,
mely mindenkinek áldás,
milliókat kivéve,
akik majd belefúlnak.

A Szigetről

Egy Kuba elleni bojkottfelhívás margójára

Hogy úszik hogy úszik
hogy úszik az a Sziget
szigetek szigete
szembe az árral
hullámok tarajával
tele a tenger
polippal barrakudával
fönn kémholdak
lenn tengeralattjáróknak
láttatják maguk a cápák

Abel Santamaría
az éjbe belekóstol
mereszi szemét Jósé Marti
az Apostol
Camilo Cienfuegos
ki tengerbe veszett egykor
helikoptere egyszerre úszik
jobbról és balról
Guevara ott száll a magasban
műholdak fölé röppen
csillagnak álcázza magát
csillagködökben

Nicolas Guillén fekete fáklya
éjszaka gyúl föl
dalait dudorászva
s a többiek élők
Fidel is köztük
éhen és csontsoványan
szinte repülnek
lábujjal-talppal emelik föl
szigetüket a földet
föl a habokra
följebb és följebb –

Hazám az is szárnyal
távol és bennem
csattog a tenger
szűkül a medre
riadt kardhalak nézik
szememen sós víz cseppjét

A Hőség Hava

Hetek óta
aszalódnak
a földben
a holtak,
a földi giliszták
megtekeredve
téli álmuk
alusszák
véletlen lyukaikban,
lábukat
körbeharapják,
hasukat
végigharapásszák
a vakondok,
nyitva a bőrük,
keserves makogással
bújnak,
másznak ki belőle,
levegőt,
valami levegőt,
levegőfélét,
fel a földre,
ki, a túráson,
hogy valami hűtse
megperzselt
húsukat,
csontjukat,
inaikat, –
na, de ott fenn
hálókkal fogják,
hálókkal fogják
valahányuk,
lesik a túrásokat,
s ahogy mozdulnak,
mozdul a háló,
a háló meg az ásó,
nincs sehova,
nincs sehova,
semmilyen út sem,
még éjszaka sincsen,
mert akkor meg a macskák,
már, amelyik még nem
végezte be éltét
sült nyűiként
valahol, s nem
szopogatták
hószín-fehérré
apró csontjait szépen.
Összebb húzódni,
összebb,
parányi, kiszáradt

csónakká válni,
mint a dióhéj,
mint a fáról
földre lepottyant
tölgymakk,
bízva bizalommal,
hogy jön majd egyszer,
egyszer, valami felhő,
s leszakad,
le, a földre,
s patakok kelnek
a semmiből, íme,
buggyan a föld, és
máris rohannak,
evezőtlen, gazdátlan
csónakok,
ebben az árban,
a víz felé,
a víz felé,
a soha nem volt
Nagy Tenger felé,
rohanva, zúgva,
fekete habbal,
a Nagy Tenger felé,
oda,
s mire elérünk,
már vár a rokonság,
vár már, s mindegyik odaadja
fele-bőrét,
kitöltjük önmagunk
belsejét, külsejét,
vérünk, a fűrészpor,
duzzad, duzzad,
megduzzad legelőszőr,
majd, mint a gyanta,
előbb csak kiszivárog
fülünkön, orrlyukainkon,
s aztán folyik is már,
benn, az erekben
lüktet, lüktet
a pumpák
meg a szívünk
mozgása miatt is,
csakhogyan eladdig,
csakhogyan eladdig
a Hőség Hava volt,
a Hőség Hava van,
s Hőség Hava lesz még.

*

Csakis így,
csakis így,
távolról
megközelítve,
mint a vadat,
becserkészni
az erdőn,
házfalak árnyékával
egybelapulva,
háztól-házig,
kapualjtól
kapualjig,
leszakadt
cipőtalppal,
izzad tenyérrel,
a föld repedései közt,
aztán odahagyva
mind az egészszet,
leugrik a hídról, –
ó, óvatos mozdulatok,
gondolatok, képzetek,
meg a többi,
ahogyan osonunk,
lapulunk, kúszunk
vagy mászunk,
oda és vissza,
oda és vissza,
ebben a nyárban,
ebben a hőség,
ebben a hőség-
nevű hónapban,
mikor is tikkadt
nyelvünkre
minden szó
odaragadt,
lenyelni se,
kiköpni se tudjuk,
akárha légyfogó
fityegne, tekeredne
utánunk,
s rémulten bámuljuk,
ahogyan nyúlik,
s ahogyan nyúlik,
mind több rajt
az odaragadt
döglött szó –
oda és vissza,
nem is ott,
nem is itt,
félúton arrafelé,
félúton errefelé,

leszakadt hídon,
 leszakadt hídnak
 deszkái, gerendái,
 gerendák, deszkák,
 szögek közt
 csúszva-mászva,
 némelykor lezuhanva,
 le, ide, a Mába,
 némelykor négykézláb
 vissza a szakadékból,
 ide vagy oda,
 jóformán mindegy,
 hisz a bunda
 kifordítva
 és befordítva
 egyformán
 bunda marad,
 egyformán
 mindegy neki
 madárijesztő,
 vagy a szép hölgy, –
 a Hőség Hava volt,
 a Hőség Hava van,
 fenn szálldogálnak
 a dögkeselyúk,
 a Hőség Hava van,
 a Hőség Hava jön majd.

*

De a Nap,
 de a Nap,
 ahogyan
 felkel és nyugszik
 párákban,
 gomolyokban,
 áttetsző báb,
 por és pizok-
 burokban,
 sárga ködökben,
 mezőkről felszállt
 hullaszagokban,
 gőzölve,
 lucskosan,
 s órákba telik,
 amíg
 kiizzadja magából
 a mocskot,
 s megszabadul
 szagától,
 száll, száll,

csöpög a leve,
darazsak
petéznek bele,
s nem kel ki semmi,
csak estefeled
újra a párák,
gomolyok, gőzök,
s hullva,
minden holnapi holtat
megelőzött.

*

A holnapi holtak,
meg a tegnapiak,
nevesek,
névtelenek,
szanaszét
fekszenek
a világ
sarkaiban,
temetve-
temetetlen,
ki-ki szorongat,
csontmarkában
szorongat
valamit még,
egy vörös
rongydarabot,
vagy szívét csak,
amely nem oszlott
együtt a testtel,
vagy a golyót is,
mely a szívbe hatolt,
s most ott csörög,
ott, benn,
itt csörög,
itt kinn,
csecsemők rázzák,
szájukba veszik,
micsoda játék,
kívül kopottas,
pirosas, halvány,
benn meg az ólom
csörömpöl, csörög,
amikor rázzák, –
ezt kell tenni,
most, itt és most,
s ha netántán
olykor mégiscsak
összetörik,

egy erősebb lurkó
 ujjai közt,
 már készül a pótlás,
 nem lesz csönd,
 nem lesz,
 nem lesz
 temetők csöndje,
 nem lesz
 hajnalok csöndje,
 nem lesz
 éjjelek csöndje,
 csörgők csörögnek,
 koppannak
 földre leesve,
 eredendően vörösek,
 pirosak, most meg
 az időtől, portól
 meg a földtől
 kopottak valamelyest, –
 játszik az éhes,
 játszik a dundi,
 csörgőjével
 éjjel és nappal,
 teli-Napnál
 és teli-Holdnál.

*

Lábatlan tömegek
 taposnak a porban,
 taposnak, hova is,
 hova is,
 valamerre,
 valamerre,
 ez bizonyos még,
 csak a por látszik,
 ahogy csoszognak,
 s felszáll, fel,
 s látszik a lábnyom,
 látszik a lábatlan
 lábanyoma,
 hallatszik
 kerek kocsija,
 ahogyan csikorog,
 lábnyoma: kéznyom,
 ahogyan lökve magát,
 belemélyed
 a porba az ökle,
 a bütyke,
 falábak,
 falábak is

összeütődnek,
 megvasalt végük
 összeütődik,
 kővel, cseréppel,
 más vasalással, –
 száll, száll
 ez a por, az a por,
 de fölfele csak,
 lefelé nem,
 ott lebeg
 kimondhatatlan
 időközön által
 jószerint
 mozdulatlan, –
 az a jó Öregisten
 csipásra dörzsölte
 mind az egy szemét
 ettől a portól,
 s ki eddig
 mindent látott,
 már nem látja
 orra hegyét sem,
 száll, száll,
 száll a meleg,
 meleg a porral, –
 soha sincs harmat,
 nincs hetek óta,
 nincs fűvön,
 falevélen.

*

Odanézek,
 idelátok,
 ott keresek,
 itt találok,
 itt élek, de
 ott ver átok,
 ott élek, de
 itt vár árok,
 itt vár árok
 telt iszappal,
 ott száll, itt száll
 fölém angyal,
 mikor sárban
 rúgkapálok,
 nem nyújt ágat,
 nem vigasztal,
 csak dömöcköl,
 mélyről, mélyre,
 sáros már az

ingszegélye,
fröccsent sár
két szárnya széle,
mindig ott vár,
hol kijutnék,
ott rúg, ahol
nem rúgott még,
rúg, hol mélyet
rejt a tajték,
s mikor számig
ér az ínség,
társakat hí,
hogy segítsék,
belenyomni fulladásig.

*

Mintha valami
megszakadt
volna, mintha
egy gyors patak
útjába követ,
gátakat
vetettek volna
vén kezek,
hogy felduzzadjon
valahol,
hol kitör majd,
vagy visszafoly,
saját árkában
fölfele,
medrében,
színültig tele,
színén úszik
a gyöngybagoly,
pocok, egér,
mókus, pele,
roggyant kis házak
fél-fele,
bölcső, rajt a ház
zsindelye,
búza, mindnyájunk
étele,
dög-tehén,
s hullámszik vele
borja,
ahogy telis-tele
pofával
anyja csecsét
szíjjá,
kéken dagad

a tőgy ere,
de mégsem lakik
jól vele,
mondják,
a forradalom
megöli gyermekeit,
felökleli,
szarvára mindet
felböki,
úgy vág
a világnak neki –
hogyan van ez, kérem,
hogyan van, hogyan van?
Nem saját borja
szívja ki
vérét, tejét
és bökdösi,
mert mindez
nem elég neki,
mája, veséje,
hol van, hol van?
mert mindegyik
megilleti,
ha él már,
míg az anyja holtan,
zöld légyraj száll,
az elfedi
két szemgolyóját
jobbról-balról,
míg háton úszik
fölfele,
nem árral szemben,
csak vele, –
mintha valami
megszakadt volna,
és mindegyik patak
zuhog
a forrása fele,
vissza, a földi
mély fele,
s a forráskútba
lezuhanak
sziklák, dögök,
faágak, varjak,
angyalszárnyak
szitakötőkkel,
reggel lesz majd,
de nincs, ki felkel,
sárga ködökben,
jó a reggel,
tegnapi porba

burkolózva,
 denevér szárnyal,
 kék a tolla,
 ledobja, mikor
 a toronyba
 beszáll, s felfügged
 lefele –
 mintha valami
 megszakadt
 volna bennünk,
 s a fonalat
 nem kötné össze
 mostan semmi,
 s hullunk,
 magunkkal
 megkötözve.

*

Folytathatatlan
 álmok jönnek,
 s én felriadva
 folytatom,
 nyárájban,
 ülök egy padon,
 milyen a szél,
 nem tudom régen,
 porszemek
 szállnak,
 föl-leszállnak,
 szempillámtól
 meg felriadnak,
 sarkig kitérve
 minden ablak,
 s nem lebbennek
 a függönyök,
 titkos út
 paloták között,
 kutyák nyivognak,
 nem ugatnak,
 patás pap
 úz most
 ördögöt,
 valaki
 a tetők fölött
 járkál, s benéz
 a tátott szájba,
 mit éhségtől
 lep a penész,
 araszolgat
 lassan a lárva

fülünkbe,
 megdermed a méz,
 velünk döglük majd
 jó kutyánk, ha
 a park, a kert
 röpülni kezd,
 hallgat mind,
 aki énekelt,
 meghallani
 a csöppnyi neszt,
 amit egy kóbor
 hangya kelt, –
 dugók körül
 csöpög az óbor,
 álom kér kölcsönt
 a valótól,
 néhány életunt
 részegest,
 szép kurtizánt
 még szebbre fest,
 sétálgatót
 Szajnába ránt,
 vagy szíven böki
 egyenest,
 szemünk vakká
 gyöngülni kezd,
 szemünk előtt
 segítő lencse,
 volt szerencse,
 most nincs szerencse,
 értekeznek a gyilkosok,
 karddal döfni,
 löni ki fog,
 kisorsolják
 kockával szépen,
 ki szellent jelet
 bársonyszéken,
 ruha alatt
 aranykereszt,
 golyó a haldoklók
 szívében,
 boldog, ki mind
 megéri ezt,
 s boldog az is,
 ki meg nem éri,
 ki hallgat majd,
 s ki kiheréli.

*

Nem azok vagyunk este,

kik elindultunk reggel,
 bal karom
 itt a támlán
 jobb karom
 itt a támlán,
 két lábam
 lenn a földön,
 kutyám lógatja
 nyelvét,
 a derék újfunlandi,
 ha netán vízbe esnék,
 vagy akár önként mennék,
 ugrana, jönne rögvest,
 s hiába nem akarnám,
 partra vonszolna mégis,
 hát ez az ő sajátja,
 a mindig
 vízből mentés, –
 de ez a szörnyű hőség
 végül megöli őt is, –
 már itt az értelemnek
 határa körülszabva,
 vagy összeköttetés nincs
 a szellem
 és a test közt.

*

Az Egyenlőség
 szép szó,
 addig kellett,
 amíg az egyenlőknek
 vállára felugrottak
 a még egyenlőbbek,
 hogy még egyenlőbbek
 legyenek valamivel,
 s ne a földről,
 a porból,
 a mocsokból
 kiabálják:
Egyenlőséget!

*

S a szent nevet
 ezek a legegyenlőbbek
 még nem hallották
 sosem, vagy, ha igen,
 csak úgy, mint egy
 féleszű bohócét:
 Rousseau, bölcs öreg,

aki nélkül
 orrunkig
 csúszkáltunk volna
 a sárban,
 s természetesen élnék
 meg az egyenlőtlenség
 éveit, századait,
 magunk is részeseként,
 hol fenn, hol lenn,
 kit, hová szült meg
 az anyja,
 kastélyba, kunyhóba,
 vagy csak egyszerű palotába,
 s föl sose fognánk,
 hogy lehetne másként,
 már, ha lehetne,
 és, ha lehetne,
 hogy lenne másként?
*Mindenki szabadnak
 született,*
 mondta ez ember,
 ez a Rousseau,
 s hozzá, oly természetesen,
 mintha öröktől fogva
 ott lett volna
 szánkon a mondat,
 épp csak kimondani
 nem tudtuk,
 sehogyan sem,
 most meg éppenhogy,
 most meg éppenhogy
 az látszik különösnek,
 hogy nem mondtuk ki
 előbb.

A Tuilériák kertjében, thermidor előtt, gondolta ezt
 Robespierre,
 és azt is gondolta, hogy egyszer még effélét gondol
 másvalaki.

Balassi Bálinthoz

450 éve született Balassi Bálint

Balassi Bálintnak mindenek tartoznak
 azok, azkik kardot s azkik pennát fogtak,
 azkik a hazáért élnek s azkik holtak.

Más üdőkben másképp, mégis vágynak végek,

hol is forgolódnak elszánt jó vitézek,
küzdések, máig élnek, véget sosem érnek.

Bálint úr, kegyelmed javából forgatták,
várából kergették, élni alig hatták,
német királyszolgák mindég sanyargatták.

Azkiket szeretett, aztán nem szerették,
Losonczy Annában nem lelhetted kedvét,
kikhez volt jó szűvvel, mégis elfeledték.

Váljon járja-é most pünkösdi mezőket,
jó hamar lovakkal, vidámítva őket,
űzéshez ugratja vélek legelőket?

Két lábát ellütték Esztergomvár alatt,
ottan hóttan fekszik, nem futtat lovakat,
hacsak nem nyargaltat égi paripákat.

Az jó hírért, névért s jobban az hazáért
viselte a sok bajt, azmit a sors rámért,
kegyelmedre nézünk gondokban példáért.

Mikes Kelemen utolsó levele nénjéhez

Kéd, édes néném,
nem ír, csak nem ír.
Ténta hiányzik
hozzá, vagy papír?
Vagy nyavalyája
támadt a télen,
s most óhajtozni
kell, hogy megéljen?
Káposztát egyék
többet és többet,
sok betegségtől így
megmenekődhet,
mert sok nyavalyának
nagy orvossága,
jó a gyomorra,
a podagrára,
és más bajokra is,
éhségre főképp,
kell bele főzni
tikot, tehénkét,
egy kis szalonnát
tárkonyfüvekkel,
ha ki beteg volt,
gyógyulvást fölkel,

s írni is tud majd,
tíz sort, nem többet,
csak hogy a csöndtől
megmeneködjek.

Mert, édes néném,
vágycsapat jobbra,
minden dolgunk ment
rosszabbról rosszra,
idegenségből
nagy árvaságra,
nagy árvaságról
nagyobb magányba.
Zágonban, tudom,
most jobban vágynak,
Habsburg úr alatt
csak táncolhatnak,
Károlyi uram
táncolhat végre,
csizmája alatt sok
vitézek vére,
belefröccsen még
mindkét szemébe,
merthogy eladott
mindünket, minket,
sok jó földekért
Fejedelmünket,
mind talpasokat,
mind meg a többi,
hozzánk hasonló
apró nemesek százát, özönjit.

Éccaka, éccaka,
forgok az ágyon,
történeinket
magam elé hányom,
és akárha bökném
két ujjam szemembe,
mitől nem pár csepp könny
hanem vér is jönne,
iszonyúivá látok
minden holtat s élőt,
kélő holdvilágot,
leszállt Napot, égőt,
hogy verembe estünk
minden, akik éltünk,
fertelmes nevünk van,
Debrecen bírása,
vén Dobozi István,
vad, gyülevész népnek
hitt, ki büzt csinálna.

Csinált is, csinált is,
mikor a labancot
kard hegyére hányta.

Kéd se ír, jó néném,
nem is ír, csak hallgat,
hát akkor nem írok,
beszélek a falnak,
itt az ablak fönn van,
nem is lát ki senki,
török asszonyoknak
nem szabad kilesni,
nem szabad kilesni,
nem szabad belesni,
fehér mésszel föstött
szobám vak falára
írok kédnék mást már,
írok utoljára.

Vagyok az utolsó,
együtt Zay urammal,
ki még éldegél csak,
de aztán már meghal,
maradok egyedül,
s még valahány szolgál,
ki legyeket fogdos
üres Rodostóba,
mert már semmi sincsen,
mert már senki sincsen,
más csillagok járnak,
nagy fél-holdak ott fenn,
kéd, édes néném, ha
erre jő majd egykor,
nézve a levelét,
füst takarja, vagy por,
kaparja a falat,
végső levelemet,
többször már nem írok,
lesz egy török ember,
aki sírba temet.
Kéd, édes néném, csak
ne higgye, hogy úgy volt:
kegyes Fejedelmünk
lobogtatta zászlónk,
s mindenki sietett
begyűlni alája,
hogy még tajtékot hányt
lova zabolája.

Nem. Kéd, édes néném,
életemet tudja,

nöttem, növekedtem,
közepes úrficska,
lettem volna aztán
közepes kis úr, ki
szomszédját akarná
földjéből kitúrni,
s egyszer se nézne rá
kedves jószágára,
se nem jobbágyára.

Nemigen esik jól,
hogy ilyenek voltunk,
volt, ki kardját hozta,
volt, kiben csalódtunk,
mikor Esze Tamás
széjjel kiáltotta:
minden jobbágy földjét
vérével szántotta,
vérével szántotta,
vérrel boronálta,
ha jég el nem veri,
vérével csépel,
vérével csépel,
szalma marad neki.

Urak, legfőképpen
münket nem szíveltek,
mert láttuk, micsodás
dolga a szegénynek,
szegény Fejedelem
urunk, látta, látta,
két malomkő között
ment minden csatába,
nem tudva, ki, mikor,
mit teszen, mi végre,
már csak reménséggel
kell pihegni végre.

Micsodás pompában
jártunk körülötte,
azmióta magát
vélünk kerítette –
hajdanban valóság,
kár szót szólni róla,
egy élet, egy halál
van csak Rodostóba,
kívül is szegényes,
bévül is szegényes,
ámbar a török nép
igen békességes.
Fillenteni nincs mért,

lelkünk Isten látja,
kegyes Fejedelmünk
volt mindünk dolmánya,
ő, kit nemes urak
végül cserbenhagytak,
jobbágyaik után
szanaszét szaladtak,
szolgák maradjanak
mindéig, míg élnek,
ne vitézkedjenek
urunknak, szegénynek,
mert, ha netán győznek,
szabaddá lennének.

Ezért volt az, néném,
higgye el, csak higgye,
hogy Székely-kocsárdnál
Pekri úr csak nézte,
nagy lovas hadával
fenn a hegyen állva,
hogy kuruc-gyalogost
a labanc csak vágja,
mikor aztán mindet
az halálba vágta,
Pekri uram elment,
békén lovagolván.
Tizennégy zászlókat
vitték be a várba,
reménységünk vélek.
Szemét is kiszúrták
ottan a szegénynek.

Nem nádmézzel írott
levél, édes néném,
késsel faragott csak,
falba, kőbe vésvén.
Étek, az még van itt,
kappan, török hozta,
nem kapros, téjfellel
borított káposzta,
ahogy kéd Zágonban
azt megfőzni szokta.
Unodalmas kédnek
azt olvasni mindég,
az szegény talpasság
hogy rongyolta ingét,
hó hátán dudorgott,
ümög, csizma nélkül,
hogy jó Fejedelmünk
könnyezett miattuk,
hogy nem lehet anyjuk,

hogy nem lehet apjuk,
hogy meztelenségüket
ruhával födözze,
éhséges gyomrukat
húsokkal töltözze.
Nemes uraimék
néki nem engedték,
hogy barom-nyájukat
inkább Becsbe vitték.

Köszeghy Zsuzsi meg,
kit vágytam magamnak,
lett új felesége
Bercsényi uramnak,
aki aztán meghótt.
Maradt özvegységre
kis Köszeghy Zsuzsi.

Sok ezer arannyal,
sok ládafiával
elment lengyelségbe.
Szegény legénynek csak
szegény szerencséje,
mert kéd, édes néném,
ahogy írom, higgye,
nemcsak búcsút járnak
pénzzel, aranypénzzel,
menyasszonytáncot is
sok pénzekkel járnak,
körbe járnak, futnak,
s kevés pénze vagyon
szegény kurucoknak.

Sült tikot eszem most,
rizzsel, mazsolával,
inkább ne is enném,
csak hogy azt tudnám: mi
fő kéd fazokában?

Mikor, mit is ettünk,
Rákóczi urunknál
csata-készülőben,
csata-készülőben,
dombon vagy mezőben,
kenyeret meg sült húst,
vagy csak zsírja alját.
Vak Bottyán hadai
Bécs alját nyargalták,
Forgách Simon uram
ugyancsak nyargalta,
Ocskay, nagy vitéz,

mindenünk elárulta.
Este lett, kéd, néném,
térjen nyugovóra,
hajlassza le fejét
nyugtató álomba,
én meg a falakat
nézem majd, csak nézem,
míg minden eltűnik
ebben a sötétben.
Régen csak letettem
fejem, oszt aluttam,
most meg csak forgódom
keserves ágyamban,
nyitott szemmel látom
mind a sötétséget,
s ami benne hallgat:
árulást, hívséget.

Isten óvja kédet,
Isten óvja, néném,
szegény feleinket
vigyázza úgyszintén,
labanc urak alatt,
nagy hódoltság alatt,
hol játékok voltunk,
lapdáztak is velünk,
folyvást ütve, ütve.
Bizon, fogy az vérünk,
de, amíg tehetjük,
jó Zay urammal,
amíg tudunk, élünk,
s kicsint még remélünk.

Két szegénylegénynek Esze Tamásról való beszélgetése

Látod, Döme pajtás,
látod, amit látok?

Látom, Sebő pajtás,
rongyos a dolmányod.
Kinn van az oldalad,
üngöd is kilátszik,
az sok föttül ugyan
nehéz a nadrágod.

Látod, Döme pajtás,
látod, amit látok?

Látom, Sebő pajtás,
megromlott csizmádat.
Sok sár rohasztotta,
lerohadt a talpa,
kalpagod is veri
hátral, lapockádat.

Látod, Döme pajtás,
látod, amit látok?

Látom, Sebő pajtás,
bővön van hiányod.
Kenyered is nincsen,
pecsenyed sincs hozzá,
dohányzacskódban is
dohányt nem találok.

Látod, Döme pajtás,
látod, amit látok?

Látom, Sebő pajtás,
szegénységed állód.
Nyargalózik rajtad
tetőknek serege,
lovad is patkótlan,
nem lesz vágatásod.

Hallod, Döme pajtás,
hallod, mit én hallok?

Hallom, Sebő pajtás,
sok jajgatást hallok.
Fenn, az magas égben,
fölöttünk röptükben,
szemökkel vigyázva,
szólnak már a hollók.

Hallod, Döme pajtás,
hallod, jól meghallva?

Hallom, Sebő pajtás,
keserődök rajta.
Egy szegény legény volt,
Esze Tamás volt az,
igaz szegény legény,
az is meg van halva.
Meg van, Döme pajtás,
keserüli Tarpa.
Ómahoppanásnak
híjják, ki él Tarpán.

Jó almák termettek
ez idéig arra,
Esze Tamás hóttan,
nem lesz óma, tar fán.

Nem lesz, Sebő pajtás,
Esze Tamás nem lesz.

Jókor odacsapott
karddal a némethez,
mikor porciózott,
búzánk, marhánk vitte,
sok gyermekünk meghótt,
s mink is, éhségünkbe.

Nem volt, Döme pajtás,
bajosnak vezére.

Esze Tamás ment el
Rákóczi elébe,
hogy tekéntszen végre
szegény magyar népre,
hadd fusson a német
sebes lábbal Bécsbe.

Futott, Sebő pajtás,
ahogy lába vitte.

Esze Tamás kománk
erősen kergette,
mert tokos labancot
igen nem szerette,
fokosát fejébe
tővig beleverte.

Ládd-é, Döme pajtás,
vérünkéből volt vérünk.

Mert ú talpasokkal
mind együtt sugorgott,
velünk ött, ha volt mit,
gyomra velünk korgott,
véle harcoltunk sok
győztes, vesztes harcot.

Tudom, Sebő pajtás,
tudok minden dolgot.

Sátor nélkül, havon,
mivélünk dudorgott,
kurjongott, vidulván,

haragunkban morgott,
látván, nem szeretgetik
úrfiak ez dolgot.

Ládd-é, Döme pajtás,
kománk meg nem állott.

Németre találván,
véle szembenállott,
szegénynek ínségét
látván, kardot rántott,
mezételen karddal
németben kaszált.

Tudom, Sebő pajtás,
láttam, azmit láttam.

Szegénylegény, nem úr,
dúlt Ausztriában,
lova nyargalászott
Bécs város aljában,
nosza vitéz, no, kardra kéz,
légy hű mindhalálban.

Ládd-é, Döme pajtás,
csuda dolgok voltak.

Szegény legény tett ott
német úrból holtat,
sőt, az kavallérok
paloták mélyéből,
mind hajuknál fogva
ki es vonszolódtak.

Láttam, Sebő pajtás,
Kassán is, mit láttam.

Az híres Rabutint,
Kassát ágyúztában.
Tizenegy nap lütte,
míg Urunk beküldte
Esze Tamást s hídját,
ők tárták meg Kassát.
Tudd azt, Döme pajtás,
voltának sok csodák.

Csodák valaholott
voltak, amíg voltak,
hol szegénylegények
frissen forgolódtak,
nem úrfiak, nem nagyurak,

csak szegények holtak.

Láttam, Sebő pajtás,
éltemben, mit láttam.

Igen nagy reményünk
volt az kurucságban,
nyertünk, vélekedtünk,
olyan szabadságot,
óthalmazzuk, szabadítjuk
némettül hazánkat.

Tudod, Döme pajtás,
mi esett meg akkor?

Pünkösd másodnapján,
kora virradatkor?
Esze Tamás talpasira
Czelder Orbán puskázott,
szegény lútt szegénylegényre
kuruc ölt kurucságot.

Láttam, Sebő pajtás,
láttam, azmit láttam.

Esze Tamás fölkelt,
indult egymagában,
lövést hogy állítsa,
kuruc hogy ne öljön
sohul, semmi okból
kurucot hiában.

Láttad, Döme pajtás,
mi esett meg akkor?

Pünkösd másodnapján,
kora virradatkor?
Egy szegény legény volt,
Esze Tamás volt az,
lövés elé állván
földre esett akkor.

Láttam, Sebő pajtás,
láttam, azmit láttam.

Vesztett csaták vágynak,
sok urunk futásban,
azki nem futásban,
az meg labancságban,
szegény kuruc sebesedik,
elvész a hazában.

Ládd-é, Döme pajtás,
mink még megmaradtunk.
Rejtekben lappangunk,
napfényben nem járunk,
kősziklák közt fészket
mint az sólymok, rakunk.

Labancnak nem állunk,
jobbágynak nem állunk,
Esze Tamás nélkül,
jó Esze Tamással,
erdőn lappangtunkban,
jobb időket várunk,
úrra meg labancra
kicsapunk a rétre.

Szegény vitéz harcát,
jó magát és kardját,
Nagy Isten segédje.

Kölcsey Ferenc apokrif levele barátjához, Szemere Pálhoz

Édes Palim! Végsőkig eltépődve
írok neked, közben hévség kínoz,
merthogy megáztam
csak alig egypár napja,
midőn épp hazatértem
megyebéli ügyekből.

Az égies hatalmak,
kiktől a felhők biztos járása függne,
reám nem néztenek,
és jól tették, bizony,
mert kérdem én, tetőled,
mint baráttól,
hogy mért a gyöngé jobbágy
ázzon és fázzon ott kinn,
szünetlen és szünetlen,
a nemesnek pedig,
akárminő időkben,
az ereszalja jusson?

Az már csak baj a bajban,
hogy én oly napkeleti képű
s alakú bajnok sohasem valék,
mint átaljában jó nemeseink,

kik kupa bort
betöltenek magukba,
majd pöknek egyet,
s nem is tüsszentenek
ily nagy ázás után.

Sajna, sajna, Palim,
gyöngé testem miatta
nem most az egyszer
voltam így vagy úgy,
és ezt a porhüvelyt itt
nem edzhettem,
mert nem volt többre képes,
csak lelkemet,
amit le kellett vonnom
a légben szálló
tünde szárnyak közül,
hol együtt lebegtenek fönn,
a lélek és az árnyék,
tündér és árnya,
s az árnyak árnya is,
le kellett vonnom,
ide, a tocsogóba,
mert szép a lélek szárnya,
de ám a test levonszol
a por és víz közébe.

Iszonytató!

Egy szabad gondolat nincs,
mely elszállhatna bár a
viharral vagy szelekkel,
és hogy ne nézzenek be
kancsali, kuksi kémek
lezárt levélbe is.

Miólta Wesselényink
mártíromságnak megy elé
s elé, azóta inkább, s jobban.
Bízhatatlan
még a fal is, magunk köré emelve,
mert összeomlik és alá-temet,
vagy átaladja titkod a hallgatónak.
Sok Júdás közé bevetve
elvész tíz Jézus vagy több,
s itt egy sincs most. Palim,
ezért is küldöm
barátunkkal e pár sort.
Iszonyító
ily körülmények közben
élni egyáltalában,

s ha nem lenne jó okom rá,
bizony mondom, nem élnék.

A hév miatt
agyam köré tekerve
egy vizes rongydarab.
Ez olyan állapot, hogy
az egyik miniutumban
úgy vélem, szállni kezdek,
a másokban pedig meg
elalhatnék leginkább,
de most, Palim,
úgy érzem, alig is jut
egy légvétel vagy kettő,
holott az ablak tárva,
s szúnyoghadak dönögnek.
Már most
nem tudván, mi mitől van,
de azt bizton tudom,
s ebbe megőrjülök,
mert dolgaink közt nincsen
keservesebb tán semmi,
mint ön-fájdalmainkat
ily szállékony szavakba
önteni, írni akkor,
midőn a Tett, az többé
hatalmunkban nem áll.
Nem emberekhez
méltó állapotnak
vélem, Palim,
s aki még honfi is,
nemcsak túró-faló,
annak keservesebb csak.
Keservesebb neki,
élve, s holtában is.

Az idő fut, s Palim,
maradékaink
nem kérdezik meg egykor,
hogyan ki, s ki volt ez itten,
ha emlékeket nem hagyunk nekik,
akár egy kis parányt is,
akkorát csak, mint porszem,
házaink védfalában.

Védfal! Nevetség!
Mi lehetnénk a védfal,
többünkkel együtt,
akár összekarolva
lelkünk karját és testünkét is persze,
ha lehetnénk. A Honnak!

De nincs most ötven honfi,
kitől akárcsak is
az kivárható lenne,
hogy egy pillanatig,
vagy egy órácskán átal,
a Honra nézzen naponta.

Ó, Palim, Palim,
panaszlani nem vágyom
                                semmiképpen,
de képzelj oly rokont,
és éppen Kölcsey Mihály
neve a nyomorultnak,
ki elvakított s vak jobbágyait
földemre küldé,
kik ott feldúltak mindent,
mindent kitéptek, dúltak,
és nemhogy ezen évben
de még jövőre is,
kalász nélkül lesz földem,
s még kérdés, hol veszem fel
a kenyeret, magot mellé,
s mindent, mi kell a léthez,
hogy két év múlva éljek!

De hagyján csak...
még azt is majd megérjük,
hogy koporsónkra köveket dobálnak,
maréknyi por
és marék hant helyett is.

Mindegy, mondom, hiszem,
állapotjaim közt is,
viszonylataim között is hiszem:
Ki társaságban lett,
az kitűrést tanuljon,
s nem önmagáé többé,
sőt inkább másoké,
és nem nézheti léptét,
hogy mindig főre lépjen,
s ruháját por ne érje,
ha egyszer szél fű, nagy szél,
földet kavarva,
darab rögökkel együtt.

Így most akként veszem hát,
hogy szél járkál az úton,
nincs, ki zablára fogja,
s szemetét mindenképpen
széthajtja, porral együtt,
csipás lesz szemünk tőle.

Így most akként veszem,
örülnöm kell, hogy egy van.
Ezt még csak elbírom tán,
bárha egyszerre túl sok a keserv.

Elszédültem, Palim,
le kell nyugodnom kissé,
hisz öt lépés csupán
az ablak és az ágy közt,
csudálkoznál bizony,
ha látnád öltözékem,
egy hálóing csupán,
hajatlan fõmön sipka,
s homlokomra tapadva
vizes ruha, mi enyhít.

Enyhültem kissé,
lehet, csak pillanatra,
de folytatom, ki tudván,
hogy vélem együtt kél-e
a Nap majd holnap reggel?
Avagy már csak a Nap kél?

Itt való út vezet már
fel s alá lépteimtõl,
a padlón végig,
avagy talán tovább is.

Oh, már sok mérföldeket
járkáltam itt a távon,
a Glóbust megkerültem,
nemegyszer, többször is,
míg gondjainktól gyötörve
gondolkodám a népen,
mely el tudja feledni
Zrínyit, Zrínyit, a költõt.

De most, Palim, jelenleg
a mi politikai állásunk borzasztó,
s nekem ezzel mind a nemzetre,
mind üldözés alatti barátaimra,
mind önmagamra nézve
sokat kell tépelõdnöm,
mielõtt bármit végzek.
Nem leszen az elõtted
hihetetlen ha mondom,
hogy magány-helyzetem számtalan bajai
a politikai állás
szilárd következményei,
tetszik a hatalmasoknak
reám is neheztelni,

s többeknek is nagy kedvére nagyon,
nagy kedvére van nagyon,
talán még jobban is,
ha magányos helyzetem
parányi körülményei közt is bántanak.
És fegyvertelent bántani,
sőt éppen eltapodni is,
miként azt megcselekszik,
megcselekszik naponta,
könnyű dolog nagyon.
Már-már olyannyira,
hogy az eltapodónak
dicsőséget nem adhat.

Hosszasabban miért is
terjeszkedjem a tárgyban?
Tudod a helyzetem,
tudod tövises pályám,
mely az írói sorból
mindegyre elvon, s messze,
s ez érzelmemet, erőmet
százféle módon széjjeltépdeli,
a polgári lét embere,
valahány is,
csak jelenben él s mozoghat,
a mindenkori jelennek
egész nyomasztó voltát
minden terhében,
napján s óráján érzi.
Vélem, ez ilyen jelen most.

Kopognak, Palim!
Biztos Pepi vagy Kálmán,
hogy létem után nézzen.
Menekülök az ágyba,
írva ne lássanak,
ők ketten még, szegények,
még féltik élttem,
későbbed folytatom majd.

Kimentek... most orvost hívnak, bizton,
egy nap is elmegy, mire ideér,
mocsár és láp közt,
roggyanó útjainkon,
hol ha sükségtől hajtva
utaznod kelle, egyszer nyakad szakad.

Édes Palim,
szertefröcsög a ténta,
a sürgető idő közt
már a harmadik penna

hasadoz széjjel.
Gondolkozni én ágyban nem tudok,
és mit gondoljak magamban,
s mi felől?
Már gondolkodtam annyit,
hogy fejem meghasad,
miközben én tudom jól:
hogy gondolkozni: jó az,
de tenni *főbb!*
Ezerszer is talán.

Kissé csapongók...
Bocsáss meg, Palim,
úgy láttódik, alig
tudom megtartani most
a mértéket s irányt.

Ne még, mondom, nem még,
elvégezetlen dolgok
vesznek mindünket körbe,
s bármerre mennénk kedvvel,
bércre vagy hús ligetbe,
valóba ütközünk.
És a *való*, higgyed,
az mindenek felett van.

Én, édes Palim,
a végső ponton állok,
mely életnapjaimnak
még hátralévő részét
nem fogja hagyni
érinthetetlenül.

Elroncsolt szívvel,
eltépett gondolatokkal
kell most magamba nézmem,
magamba nézmem,
s végig e hazán.
Palim!

A tehetetlenségénél
nincsen iszonyúbb.
Nekem most milliónyi
darabra kelle válnom,
és még ekkor is törpe,
parány kisebbség lennék,
a minket vállalkon tartó
pórokhoz képest.
Csak mi, egymillióan
már megadnánk nekik mindazt,
mi övék leend egykor.

Én nem vagyok szabad,
bármit mondjanak filozófjaink,
eladdig, amíg
a nép ily nyomorult.

És mondhatom,
hogy sejdítve zeng a dalnok
jobb sorsot és hazát,
de Palim, állapotom olyan,
mint ki eltompul
a forróság miatta.
Mintha egy olvatag
tűzhányó nyögne itt benn,
bordáim közt s alatt,
kitörni készen.

Hová tör ki? Mikor?
Mikor tud átaltörni
ön-haladásunk szűk határain,
mikor oly véghetetlen,
véget nem érő a progresszió?
Mégfúlok! Tán egy korty víz
vagy vízzel elegy bor jól tesz.
Palim!

(Félig önkívületben)
Magozz fel, ó, vér,
teremj magadból új fát!
Szabadság!
Átok a gyáván, ki nevedre borzad!

Erőm s tanácsom nincsen.
Most hol vagyok, és merre?
A képzetek falak közt
szertefutnak. Mint hullám
verné apránként széjjel
nyugodt kirándulásnak
elindult csolnakod,
s előtted egy időben
a múltnak és jövőnek
kétes árnyai bolygnak.

Légy kész egyesülni, Palim!
Szeresd az embert,
s az emberiséget együtt,
ez minden nemes szívnek
szilárd föltétele.

(Önkívületben)
Gyöngülni érzem testem,
tisztelt küldöttek,

valamely hévség rágja kebelem,
de ennél jobban marja helyzetünk.

Itten a népnek
erője elapadt rég,
se lakhatása nincsen.
Kies Szatmári!
Hol nőnek szilvafák is,
s a fákon némely évben
a szilva nő, s lehet pálinkát főzni!
Csakhogy ez kevés!
Mert ha beléje nézünk
a lévő adatoknak,
minők, hogy igazak is egyúttal,
nem hiszem,
ezen kétséges felmérésekből látszik,
hogy mindjárt több
mint 3000 a háznép,
melynek nem földje:
még lakóháza sincsen,
lakóháza, hol meghúzza magát!
És ugyanezen összeírás szerint még
szegény Szatmárunkban
telkes jobbágy-paraszt
jó tízezer, ha van.
Vagyis ezek utána
az egész népességnek
több mint a fele
még jobbágy se, csak zselléres lakos!
Istállókban lakozik, mint a barmok,
vagy gödrökben csupán csak,
miket lombbal földöz be,
nyáron a hévség,
télen hó elől.

És gondold meg, Palim,
s gondoljátok, Ti Rendek,
hogy akármelyik oldalán-felén
nézzük, az öszves termések javából
egy évre nem jut több
egy házra, mint csak tizenkét mérő gabona!
Ebből egy évig
egy ember meg nem élhet.
És hol a felesége?
Ki gyermekét szülendi?
Hol vágnak gyermeki,
kik immár megszülettek?
Ki élteti meg őket?
S ha lenne is oly gazdag,
hol éltetné, s mivel?
Talán, talán csak nem majd

az ég madári jőnek,
és minden megszületnek
hoznak majd egy cipócskát?
Nagyobbat később,
ahogyan nőnek, nőnek.
És így tovább, tovább.
Ezen nyomorult népnek,
mely évenként és mindig
majd százezer ezüstöt
fizet az állam-, a hadi-cassákba együtt,
más megyékbe kellend menni,
s megvenni kenyerét!
Így kiméne a pénz is,
ami itthon maradna!

Ó, Rendek! mondják,
hogy halkszavú valék én,
és zsírtól teli füllel
hátról nem hallik hangom,
mostan nagyobb erővel
nem mondok mást, csak annyit:
hol a legszükségesebb
ennivaló hiányzik,
túl könnyű átallatni
annak, ki át akarja,
hogy a boldogulásnak
sokféle útjai
kettévágattak, immáron jó előre,
mielőtt egy halandó
reájuk lépett volna.
S bizton állíthatom,
tapasztalat nyomán,
hogy élőbbed vagy utóbbad
meglesznek ennek következései,
midőn az idő majdan
fejünk fölül lezúg!

Tisztelt Küldöttek!
Egyszerre hova lettek?
hol van itt annyi ajtó,
hol van itt annyi ablak,
hogy pillantatok alatt
kivonuljanak rajtuk?

De hisz... de hisz...
úgy látszódik, Palim,
elragadott a hévség,
s immár csak képzelődöm,
az augusztusi napban,
hol sok légy van,
s túl sok hévség.

Mintha szemek valának
bőröm alá helyezvén,
s mind sírna, sírna, váltig,
arcomról s homlokomról
csöpögnek le a cseppek.

Így nézve lassan esteledni látszik,
s a „veszedelmes ember”,
ahogy erretájt hívnak,
kinéz az ablakon,
s már nem lát semmit is,
s őt se látja senki.
Meleg van most, meleg,
Másfelé már behordták
a rozsot és a búzát,
avagy tán cséplik is,
ha tán közelébb laknék
valamily szomszédunkhoz,
még a cséphadarók
csapdosását is hallnám.

Itt nincs mag,
nincs kalász se,
és csép sincs.
Mindezt tette mivélünk
a derék, jó rokonság,
s tíz évbe is betelhet,
míg megtéríti károm,
pereknek útján.
Perek, ismét perek,
miket már unni kezdek,
mert ezek nem használnak
a Honnak semmit is.
A megakadás itt van.

Most már nem látok,
pár csillagot az égen,
később majd gyertyát hoznak,
ha tudom, folytatom még.

Igen, a gyertya pislog,
kinn azt hiszik, hogy alszom,
s én azt hiszem, alusznak...

Holott virrasztók mindig,
legvégső álmaimban,
szinte halott-meredten.
A haza és a nyelvünk:
ez volt a két szerelmem.
Magyar nyelven írok,

téntámat fröcskölöm,
nem haladok a korral,
avagy nem állok inkább,
nem ám, Palim, nem ám,
mert tisztelt főrendeink
a gyorsaság ideáját
már századokban mérik,
midőn majd honi nyelven
végezzük dolgainkat.

De én, ti mind, ti Tekintetes Rendek,
ily szókat meg nem értek
s nem is akarhatok,
mert lassabban haladtunk,
miként hogy kellett volna,
kétszer, tízszer,
vagy tán még százszor is.

Járomba tették nyelvünk,
s hol tudták, eltapodták
saját főrendeink is,
s midőn lehetett, csúfot
csináltak amaz
szerencsétlen fejekből,
kik hazafiságtól
űzve, hajtva, űzve,
ezen magyar nyelvnek
művelésére adták önmaguk,
én tudom, jól tudom,
Ti Tekintetes Rendek,
húsz év óta futom már
az irodalmi pályát,
s szenvedtem nemcsak
megvettetést, és hányat,
hátrátételt, nyomort és
szegénységet,
sőt üldöztetést százszor,
mivel nyelvünk becsülni,
barátaimmal együtt,
s annak kiművelését
tűztük ki cél gyanánt.
És még sincs itt az idő,
eltapodt nyelvünket szabadítani.

Tudom én, mit akarnak!
Ők semmi egyebet sem,
mint szentet fabrikálni
ebből a latin nyelvből,
elkülönözni őket
a póri sokaságtól.
Avagy talán, talán

egyenlőségtől félnek,
ha anyánk nyelve felemeltetik?

Palim, megint csak hogy
el és elbolyganak a gondolatjaim,
hol itt vagyok, hol máshol,
árnyak vesznek körül,
még mondanám, hogy nimfák,
ha görög földön volnék,
de eme kis hazában
nimfák nem termenek meg,
s ha ki, mint árnyék, lépdél,
akár éjjel vagy nappal,
az jót itt nem akarhat.
És pompa-napra,
kilátás nincsen semmi.

Az estmeleg nem szállt el,
kis szél, szellőcske, nincsen.
Úgy látszik, révülök,
majd pillanatra
visszazökkenek,
de bármely oldalát is
vizsgálhatom az ügynek,
itt is, s hová
elragadoz a hévség,
egyazon kép fogad csak:
megakadás és szükség.

Haza és haladása
valának jelszavunk,
s épségben egyik sincsen.

Csekély vizet vagy korty bort!

Kissé megnyihítottak...

És ez csodának látszik,
mert tudnod kell, Palim:
kinézéseink mind, mind
homályosítva vágynak,
s keblünkben minden gond,
aggodalom, és együtt
a Hon miatt, nem másért,
s a honjövő miatt is
itt vagyunk felriasztva!
Ki csudálhatja,
hogy e pusztulat láttán
a béketűrés elhagy?

Ha csak oly testem lenne,

mint szépapámnak, Ondnak,
ki vezérként jött egykor
ily Nyugatra Keletről,
bizony, kardot ragadnék,
szétcsapnék a megyékben,
avagy máshol még inkább,
s önvéremben fürödve
hanyatlanék a földre...

Ábrándok, merő ábrándok, való.
Vagy a növekvő hévség
kergettet vélem álmat.

De ez se így, mert hűvös nyugalom
kezd bennem terjedezni.
Forró ömledezéssel
csak lesüllyedni tudnék,
de most, fölemelt fővel,
csodálkoznál, ha látnál,
fölemelt fővel állok,
s a panaszok helyett is
makacsul elkötdöm
éltem céljai mellett.
Most megtanultam
magamban állni végképp...
Magamban állni...
itt állni egymagamban...

Nagyot lobbant a gyertya,
lehet, hogy ráleheltem...
avagy bagoly szállt ott kinn...
Most érzem, elhanyatlom...

Palim, ti a hazát s a népet
ne hagyjátok... így... elhanyatlani,
ne hagyjátok... Palim!

Kínai teák

Gyöngy Tea

Hétköznapi, amennyiben
paraszt, munkás,
miniszter issza.
S ünnepi, mert
ünnepi percet
varázsol hétköznapijainkba.

Sárkány Kútja

Hol a sárkány?

Nem látta senki,
mégis mindenki tudja:
itt van.
Hátad mögött,
ha inni térdelsz,
látod arcát
ott lenn a kútban.

Vas Kegyelem Istennője
A Vas Kegyelem Istennője
narancsillattal jelzi jöttét.
A vas kegyelmét kérjük tőle:
jobbán s balján
a Lét s a Nemlét.

Nagybokor az Igaz Hegyekből
Bokrok bokra:
Nagybokor!
Nősz, bokrosodsz,
ott, ahol
Igaz Hegyek
csúcsai
égre hágnak,
s völgyei
vándoroknak adnak enyhet,
jó teát,
s a végtelennek
árnyai a teabokrok
ágai közt
ingnak, lengnek.

Ezüst Rügy
Ezüst rügy
zöld tealevélen,
hunyorgó csillag,
ezüst-lángú lámpa!
Lobbanj, nyújtózz!
A vándor
fényednél tán
hazatalál ma.

Kínai teák II.

Vízi Tündér
Hol fölbuggyan a forrás,
tükre fölé hajoltam:
egy Vízi Tündér nézett:
vissza, a forráskútban.
Vizet érintve, ajkam

érezte ajka cseppjét.
Azóta ott a számon
az Öröklét s a Nem-lét.

Az Öröklét Szemöldöke
Az Öröklét Szemöldöke alól
az Öröklét szeme
néz ránk.
Életünk pillanat csak.
E pillanat a Szemben
Öröklétté lesz mégis.

Ezer tea

Mióta külön utakon
jár a világ és én, kenyérem
kevés és száraz.
De teám levelét
távol, Keleten,
szorgos kezek
szedték és válogatták.
Teamesterek, értök,
tették, hogy zöld maradjon,
s ha iszom, ízén
egyszerre érezhessen
a Nap s az árnyék
változását fölötte,
hegy magasát
s a talaj nedveit, melyek
bokrába felszívódtak,
s tünődni késztetnek, hogy
ujjaim mint hagyhatnák
nyomuk a Föld agyagján.

Égverés

Akkor, Kata, még idején
láttad, hogy mire nincs remény:
vagyis semmire. Fogy a fény,
árny ül az ember jobbfelén,
balján ugyancsak. Szürke tény:
a szegény szegényül, szegény,
végül lóg kölcsön-kötelén,
s nem adja meg. A kő kemény,
ha levágják, púp nő fején:
kis ráadás. Tejutak tején

nem nőtt fel leány, se legény,
a Holnap verem fenekén
gunnyaszt, és csillag nincs egén:
fekete lyuk van volt helyén,
hát beintettél. Két kezed
dühödten veri az eget.

Éluard és a híd

Éluard átment a hídon,
és nem jött szembe senki

Éluard átment a hídon,
ijedt verebek nézték.

Éluard átment a hídon,
innen a túlsó partra.

Éluard átment a hídon,
kezében kenyér-kendő.

Éluard átment a hídon,
sajtot s bort vitt magával

Éluard átment a hídon,
mert a Napot kereste.

Éluard átment a hídon,
amikor éppen virradt.

Éluard átment a hídon,
csillag hullt homlokára.

Éluard átment a hídon,
mindennap visszatérhet

Majakovszkij-percek

Bandukoltam Pestről Budára,
és onnan vissza, a hídon.
Gondoltam, tán a víz fölött
lengedez némi fuvalom,
de csak egy sirály röpködött
kisujjnyi döglött halra várva,
és esküszöm, hogy nem tudom,
miről jutott épp ott eszembe,

s épp akkor, Majakovszkijom.

Felhő se szállt, ebből kifolyva
nem volt rajt kék vagy sárga nadrág,
felbukott lovacskát se láttam,
szájában vértől nyálas zablát,
a burzsuj nem rágott narancsot,
és művészeti hadparancsok
sem szálldostak fejem körül,
s nem mondták: költő, indulj balra!

A lényeg: sehogysem tudom,
s Ön – bevallani is kínos –
ma nem valami divatos.
Mandelstam költőbb,
Paszternák lágyabb,
és keletje van Ahmatovának,
Ön túl orosz,
sőt, túl nemzetközi,
és úgy haladnak sorai,
mint lenn a lépcsők sora, ni,
egyszóval: nem az igazi.

No mit tegyünk?
Azt is túlélte,
hogyan golyót röptetett fejébe,
vagyis: túléltek művei.
Ha szembejönne itt kegyed,
hol Dunánkat egyfelől hegyek,
másfelől házak koszorúzzák,
lehet, lemérenék lépte hosszát,
(tudnék erről mit mondani)
szólnának: túl gyorsan halad,
és mit rejtenek öklei:
utcakövet vagy sült halat,
mert csak ez utóbbit szabad,
s csak szivarzsebben hordani.

Szájában is van valami?
No, persze, nyelv. Az még lehet.
De túl nagyok a fogai.
És szavai, ha tán bezúznák
néhány polgártárs ablakát,
nem jósolnék jövőt Magának,
lecsapolnák, mint a megáradt
folyó vizét, robbantva gátat,
vagy egyszerűen elterelnék,
és kérdezhetnénk: hova lett?

Szelídek vagyunk, szívünk jámbor,
ugyanazt elvárnánk Magától,

és istenfélő életet,
ki napjait így végigéli,
és aggastyán lesz, reszketeg,
a hamut rég mamunak mondja,
s elfeledte, mit rejt a szoknya,
és amit rejt, mire való?

S persze, Iván Kozirjevet,
a vasöntőt is elfeledné,
ki melegvizet engedett,
hideget keverve mellé,
egy szép napon a fürdőkádba,
s nem kérdezné: vele mi lett?
Kiszállt-e már a fürdőkádból?
No mindegy. Kedves volt Magától,
hogy épp ma, s épp eszembe jutott,
rosszkedvem kissé rendbeszedte,
és belecsusztatott zsebembe
egy vörös zászló-darabot.

A kérdés

Minap azon tűnődtem:
mit tanácsolna Bert Brecht,
ha élne s erre járna
véletlenül egy reggel?

Nyilván figyelmes szemmel
nézne a gyárkéményre:
mily vonakodva dől le
a földre, fölrobbantva.

Sokat mondana néki
a homlokzaton látszó
levert csillag nyoma,
ahogyan elsikálták.

Kíváncsian hajolna
a lépcső menti zugba,
ahol kukából mentett
kenyérhéjakat rágcsál
valami emberféle.

Meghökkenne, ha látná:
akikre kérdőn ránéz,
milyen kiürült szemmel
pillantanak rá vissza.

Gondolom, mindezt látva,

s megértve, mit is látott,
ha erre járna Bert Brecht,
nem tanácsolna semmit.

Megállítana mégis
valakit, mondjuk, engem,
s foga közt kipréselné:
Az újabb vereségből
most sem következik,
hogy ne legyen harc többé.
Nincs ki megmondja nékik?

Kékszakáll

Látók lássák, hallják vakok:
saját váram magam vagyok,
mindig így volt, mindig így lesz,
míg az égen Nap lesz, Hold lesz,
fény tündököl, éj sötétül,
váram omlik, tovább épül,
minden ajtó nyitva, tárva,
hívatlan vendéget várva,
egy ajtaja marad zárva
nappalra és éjszakára,
ott laknak az asszonyok, kik
régi nevük elfeledték,
egyik tudja: ő a Hajnal,
másik tudja: Délnek hívják,
(azmelyiket mikor leltem)
harmadik Est névre hallgat,
Éjszaka a legszebb, legszebb.
Sötét váram ők vigyázzák
fénylő éjfél-börtönükben,
fölpompázva kincseimmel,
kincseimet fölpompázva,
várják: ajtajuk kinyissam,
reggel, délben, este, éjjel,
nem tudják, hogy élek-haltam,
hulltam-e mély Idő kútba,
melynek alját el nem érem,
így hát várnak örökiglen
mindig voltak, mindig lesznek.

Bartókhhoz

Messzeségedből

folyvást, jössz felénk
hófehérben, hogy végre ideérj.

Mentél akkor,
hogy magyar maradj,
(„dögország” közeléből,
hol sunyi mosolyok
mögött talán
egy náci mosolyog) –
s hazádat vidd, magad,
hogy visszahozzad majd,
ha nem lesz szégyen
itt élni, kinn s benn:
szabadon és egészen.
Te voltál Kékszakállú
és voltál Mandarin,
kit vágya újra éleszt,
s nem fogja kés, se kín,
és voltál mi,
voltál mi, eljövendők,
akik körül az ég
kék burka összezárult
s ujjad nyomán hasadt
szét újra, és kitágult.

Voltál mi,
voltál mi, eljövendők,
ősünk, ki hordta
magadban a jövendőt,
voltál fiúnk,
és voltál unokáink,
voltál sikolyunk,
szívünkön dobverések,
voltál szárnyunk,
szárnyunk, mit lemetéltek.
Jössz, messziről.
Rég kellesz: hát megérkezz!

Az utolsó szó

Az utolsó szó nem hangzott el
semmilyen ügyben.

Ki számlálta meg őszi
erdeinkben a makkot,
s honnan tudná: tavasszal
hány tölgy ered belőlük?

Ki kétli, hogy a ledöntött

faiak helyén nem épül
szilárdabb, más anyagból?
Ki sejti, meddig futnak azok,
kik megfutottak,
s hányan fordulnak vissza
a futás szégyenétől
elszántabban, mint addig?

Ki tudja, hány utat kell
bejárnunk, míg a célhoz
vivőkre rátalálunk?

Ki mondhatja: nincs szükség?
Hogy munkánk elegendő,
elég kenyér jut este,
s lámpásunk jól,
s messzire is világít?

Ki állítja: nincs bőség?
A harcok bőségét akkor
minek nevezzük eztán?

S eléggé messzehangzón
szólnak-e, akik tudják:
az utolsó szó,
mit csak mi mondhatunk ki,
nem hangzott el soha,
semmilyen ügyben eddig?

Bíztató

Ó, én virágos délutánom,
mi lett belőled? Milyen est?
Virágszirmok az almaágon,
hová sodródtak? Ne keresd.
Hogy így esett, keservvel bánom:
tegnapi voltom nem ereszt
ledőlt egem alól kiszállnom.
Ujjam magától ásni kezd:
ki él még, most kell rátalálnom,
– bár tagja tört, kő zúzta test –,
oxigénnel csókolnom szájon:
ember, nincs vége, lélegezz!

Háromkirályok

Kettétört hó-tojások
gurigáznak az utcán,
nem kel belőlük fönix,
így nem is száll a tűzbe,
hogy abból élemedjék.
Háromkirályok járnak
házról házra kukázni,
urunk, Jézusnak vinnék,
ha mit majd megtalálnak:
kocsonya-börkét, répát,
konzervdobozt – a csörgőt –
pitbull rémiszti őket,
de némely ifjak jobban,
kik ájtatos pofával
arcukba belemarnak.
Zörgő bokorban hálnak,
holnap majd útrakelnek,
(már ha megérik) angyal
nem jó vigyázni rájuk,
se ránk, közös az égbolt
s ködös, nincs rajta csillag,
s ha van, nem látni éppen –
orrunk után hát, mindig,
szakállunk bolyholódik,
nő, vatta hull belőle,
jégcsillag, hajnal, reggel.

Holnaputánig

Reggeltől estig zajlik
az élet vak kísértet
kopogtatja a járdát
tört kirakat csörömpöl
nincs aki átvezesse
valahová hol senki
folyvást nekiütődik
holtnak és elevennek

száraz emlék-levélkék
bokám körül zörögnek
törzsig elzsibbadt ágak
eresztették el őket
a dolgok rendje mondják
miféle dolgok kérdés
miféle rendjük szintén
lehetne válasz nincsen
az ember megkopasztott
szárnyával szárnyrakelne
nevetséges csak csapkod

libaszarok közt körbe
nincs mélység nincs magasság
kis érdekek pezsegnek
ezer irányba végül
akár a buborékok
a rothadó iszapban

megszületünk de aztán
meghalni ki tanít meg
lenni nem lenni – Hamlet
hosszasan szopja ujját
tövig lerágja körmét
aztán ujját a töre
ott rozsdái hüvelyében
zárt osztály Dániában
minden hon Dániább lesz
valamiképpen látszik
míg kenyérhéjat csócsál
az ember álmodozhat
szabad mért is ne tenné
talál egy szalmaszálat
csakhogy épp még egy kéne
keresztbe tenni őket
nem megy ez se a Lényeg
előntve bányamélyben
nem kopog mért is tenné
mentőliftek se szállnak
búvárszivattyúk úgy se

virtuális valóság
rögzül a holt szemében
lerúgják fejét mindegy
egy Jackson nevű elnök
dollár-húszasról bámul
a világ már megérett
a megváltásra persze
klónozni kéne Jézust
mindjárt kereszttel együtt
még harminchárom évet
ki várna rá s miképpen
a Mars felé kacsintunk
kétszín üveg-szemünkkel
Eluard álmaimban
nappal már ő se jönne
faljáró angyal ékes
csillaggal homlokában
kitörölték és Brechtet
Attilát Majakovszkijt
Adyról nem beszélve
Marx Károlyt is gyömöszlik
saját magába vissza

kilóg le kéne vágni
fejét kezét és lábát

másik vitorlást tengert
melyen még nem szállt senki
sós cseppjeit nem itta
a cápát szembeködni

mára elég a jóból
a holnapot se látni
nézzünk csak át fölötte
holnaputánig mely még
alig dereng a távol
hajnali kék ködében
róla szóljunk ha szólunk
megérjük nem érjük meg
szólói legyünk mégis
eljő azokkal együtt
kik hozzák mellkasukban

...tört...

... naponta kilenc pitypang
pattan az útszegélyre,
ki győzné összeszedni
az elhullajtott tücskök
kezét-lábát, vonóját,
hacsak nem szorgos hangyák
vinnék a bolyba őket,
Jótét-vitéz a bárdal
lesújt nyakukra, végre
igaz farkasok nyalják
szájukról hősi vérét,
szép körforgás, a malmok
jeget örölnék vízzé,
az meg forgatja őket,
perpetuum, na mindegy,
Nobile úr az égen
elúszik arra, messze,
Észak felé, a ruszkik
megmentik őt is, ő meg
nem szarja nyakon mindet,
– kéne? – pizok egy népség,
éheznek is, meg fáznak,
valamit hoztak, mintha,
szívem hasad miattuk...

Hollóvirág

Kivirágzik a holló:
jó csórt növeszt és szárnyat,
lábat és hozzá körmöt,
szemet, nyakat és tollat,
s egy megfagyott szegényt is,
kinek szemét kivájja.

Vesztesen

Minden ügyemben vesztesen
nem mondom: nem ér a nevem,
s hogy nem múlt rajtam semmi sem,
objektív körülményeken
taknyoltunk el, és tényeken.

Kissé félénken kérdezem:
nem tény vagyok? S ezernyien,
nem tények? Mindünk másmilyen,
de egy. És túl türelmesen
hittük: az új kor megterem,
akár a tök. Hát kérdezem:
mit tettél, fájva, görcsösen,
hogyan ténye, te, más, új legyen?

Mondhatom, világ-vesztesen:
kiszállok, nem ér a nevem?

Ez a Szent Jobb, a kézfej,

három sor ékszerével,
melyek szorosan fogják
csuklóját, kezét, ujját,
vagy bilincsezik, jobban
mondva. Látszik, hogy roppant
nagy düh volt, mi kötötte,
görcsözött ily ökölbe,
félük, nehogy kinyúlva
görcsbe ránduljon újra.
Inas kéz. Látszik rajta:
markolt keresztre, kardra,
nézvén Európára,
hol, ki pogány maradna,
felöntenek garatra

az Idő malmán, széjjel
fuvatnák fúvó széllel.

Öregapáim ökle
szorulhat így ökölbe
föld alatt rég, s örökre.
Szétverik koporsójuk,
verejték szakad róluk,
éjjel hallik a döngés,
mint távol vihar-dörgés.
Éjszaka addig hallik,
míg a Hold földre hajlik,
míg ez a Jobb is, roppant
dühvel bilincset roppant,
értük, kik fájták holtát,
elmúlott éltét-voltát,
szétüti üveg-burkát –
hát lássad, Magyarország.

Magyar Igazság, Élet-poézisvalóság

A helyzet megoldása

A négerék mind büdösek,
rossz szaguk van az araboknak,
a cigányok meg csirkét lopnak,
meg mindent, amit csak lehet.

Naponta sárgábbak a sárgák,
büdös tojást és kígyót esznek,
Tibetben láma-vajat tesznek
teájukba s kézzel kavarják.

A fehér szín se biztosíték
semmi ellen: tollas zsidónál
nem sokkal jobb a sanda bankár:
sóletet zabáinak Rotschildék.

Összeesküsznek mindeközben
Göncz Árpáddal, s a tüzet szítják,
hogy erős ne légy, mint a szittyák,
s hős eleid az Etelközben.

Légyen immár keserves végük,
ne szíjják vérünk többet itten,
áldva néz ránk fentről az Isten:
magyar gyökered vágd közébük.

Irigység

Egymilliárd kínai sárgul

az irigységtől, mert magyar
szeretne lenni, itt, mai,
nem ott, ahol most kínai.
Lajosmizsén lakhatna itt,
s a kultúra e magasából
lenézne minden kínait.

Magyar

Magyar Igazság, Magyar Élet,
nem érthetik a szamojédek,
zsidók, cigányok, mongolok:
magyarnak lenni nagy dolog,
s különbnek lenni bárki másnál,
nem hajladozni, mint virágszál,
de állni, mint a tölgy, szilárdan,
ezerszáz éve e hazában.
Ezért bámul ránk annyi nép,
néger, arab s más csajvadék,
hogy állunk itt, s ilyen kitartón,
magyar mocsárban, magyar tarlón.
Isten, Haza és Család – mondjuk,
lesz még velünk sokaknak gondjuk,
ha Igazságunk fellobogjuk.

Turul

A turulmadár
vigyázzban áll,
mikor nem röpköd éppen
fenn, a levegő-égben.
E MIÉP-21-esek
védik a magyar légteret,
Für Lajos tenyeréből esznek
pörkölt pacalt,
ha megéheznek.

Magyar Út

A Magyar Útra
nem léphetnek
zsidók, cigányok,
ateisták,
szabadkőműves
homosegg-
szurkálók,
s folytatnám
a listát:
zsidók, cigányok,
négerék,
mert minket,
magyarokat itten
ezek csak kirekesztenek.

Magyar élettér

Van tartása és kelleme,
már csak élettér kellene
neki.

Nem külföldön, de idebenn,
hol most túl sok az idegen,
zsidó.

Letüdőzik a levegőt,
ettől fullad meg legelőbb
a nép.

Magyar oxigént! Elfogy ez,
nem nő újra, mint sok pajesz,
nem ám.

Menjenek hamar, hamarabb,
várja őket a sivatag:
Negev.

Így leszünk itthon magyarok,
otón járunk majd, nem gyalog,
slovon.

S az Úr, ki lelkeinken átlát,
tudja: lábunk ott lesz a Kárpát-
okon.

Magyar lélek

Két szemük van,
meg két fülük,
egy szájuk:
magyarul beszélnek,
bárki azt hinné:
magyarok.
De lelkük mégse
magyar lélek:
belül hordják
a pajeszuk.

Táncféle

Víg táncot járjunk, komák,
lehet az csárdás, gopák,
az ember addig él csak,
míg meg nem hal. A csélcsap
népek tán tovább élnek:
nem mindig egy asszonynak

szoknyája alá nyúlnak,
nem mindig egy legénynek
mutatják meg drágát,
liliomuk virágát.
Reggel csak most volt éppen,
alig haraptunk délben,
s lám csak már itt az éjjel
fényel, feketeséggel,
szénapadlással, szalma
akad minden kazalba,
nem kell most tűt keresni.
Élet, mi az? Csak semmi,
jobb lenne elfeledni
s azokat is, kik csöndben
éhenhalnak az estben
mért kéne nekik enni?

Ifjú fasiszták gyűlnek
véneket nem feledni,
szabad: hát nincs mit tenni.
Világmegváltó lekvár
pöfög a fazekakban,
az Úr kavarja most már
minden nap másik ujjal.

Lamentáció Bosch „A szénásszekér” című képe láttán

*„Kiáltottam azoknak, akik szerettek
engem, de ők megcsaltak engem.”
(Jeremiás siralmi I. 19.)*

Kiáltottam azoknak,
mikor a Szénásszekér
feltűnt a láthatáron
dögvészt és halált hozva,
de nem hitték el nékem.

Kiáltottam azoknak,
nem Istentől való, hogy
halak s emberi szörnyek
szénásszekeret húznak,
de nem hitték el nékem.

Kiáltottam azoknak,
amíg fenn mulatoznak,
szerelmes párok fújnak
nótát, a népség döglük,

de nem hitték el nékem.

Kenyér után futottak,
kutyák szájából loptak
döghúst és azon éltek,
s mikor szemökre hánytam,
azt se hitték el nékem.

Én vagyok az az ember,
ki látta, amit látott:
anyákat széjjeltépett
gyermekeikkel együtt,
s fél-nyersen ették őket.

Én vagyok az az ember,
ki látta amit látott,
s nem elég hangos szóval
kiáltott, csak kiáltott,
míg vér szökkent ki torkán.

Én vagyok az az ember,
aki csúfjává lettem
a népnek, s köpdösött rám,
s ha együtt voltak ketten,
gúnyoltak csak napestig.

Én vagyok az az ember,
akinek kovakővel
fogait mind kitörték,
földre taposták talppal,
s elnyúlt a poros földön.

Én vagyok az az ember,
ki porba teszi száját
szénásszekeret látva,
rajt ördög és parázna,
s motyogja: van remény még.

Futás után

Hol van, hol van, ki egyenként összeszedi
a szétfutottak maradékait, össze,
ködökbe vesző lápszigetokról, össze,
magukra húzott nádcsomók, nádkunyhók közül is, össze,
vagy a szarvas-se járta erdők mélyéről is, össze,
kibogozva hajuk a gubancos ágak közül is össze, –
s az első tisztáson, egymással szemben
leülteti őket, hogy lássák, mivé lettek,
emberalatt lényekké, eszüket vesztve,

s megitatja valahányukat a reménység kulacsából,
darabokat tör nekik a reménység kenyereből,
hogy lássák, micsodák most és kicsodák lesznek
már attól is, hogy kimeredt szemmel
fölnéznek végre az égre, a felhők nagy magasába,
már ettől is mások, más, új valakik lesznek,
kik füvek közt, nádak közt, bokrok közt
rémultükben elhajított fegyverük után tapogatnak...
Hát hol van, hát hol van az, aki egyenként
összeszedi majd valahányukat, össze?
Közülük valaki-valakik.
Mert ki más szedhetné egyenként össze
a szétfutottak maradékait, össze,
lápszigetekről, szarvas se járta rengetegekből?
Ki más? Csakis ők, maguk, maguk
szedhetik magukat össze.

Lélek-ügyek

A lelket rugdosnák bennünk,
vagy azt a valamit, amit
léleknek hívnak közkeletűen,
mert, ha lábunkat rúgnák
acélorrú bakancsaikkal,
hogy végül csontunk törne,
attól még tovakúsznánk –
csúsznánk, vonagolnánk,
arra, amerre (ép lábbal még)
menni akartunk –

szétrúgott, összehorpadt
lélekkel viszont
nincs valamerre,
semerre van csak –

tehát a lelket,
ezt rúgdosnák, ha tudnák,
hol is tartjuk:
bordánk közén vagy másutt?

Vacsora

Utolsó vacsoránkon
ki-ki megkaparintja
belőlünk falatkáját,
és csámcsog rajta, csámcsog,

kiköpi porcogónkat,
(mire gondolhat közben)
persze hogy érdemes volt,
fordítva is lehetne,
csak épp megváltás nem lesz
hiába rágnak, rágnak,
s kortyolnak burgundit ránk
akár a marhasültre,
csak foguk marad véres
bár fogkefét is talál
ezüsttálcán a pincér.

Kár is beszélni róla,
akárcsak más egyébről,
kár is, kár, kár, a varjú
magától tudja mindezt
télen vagy nyáridőben.

Reménykedés

Azt mondom: nem lehet, hogy
mindenki éppen gyenge,
és éppen egy időben,
egyszerre válik porrá
minden fűszál a réten,
ugyanakkor törik le
sasnak, verébnek szárnya,
s hagyja a hulló testet
kalimpálni a földre.
Vagy, hogy az összes bánya
egyszerre roskad össze,
vájattal, ácsolattal,
szénnel, bányásszal együtt,
és az sem hihető, hogy
az összes láng kialszik,

s a jéggé fagyott leves
repszti szét a lábast:
nem. Akár a tőzeg,
ha valahol felizzik,
biztosan tudhatjuk, hogy
párszáz méterre tőle
láng lobban fel az éjben,
a felszín alatt ért el
addig, s kúszik tovább is,
csak füstök jelzik útját,–
szóval, a szélcsend mélyén
egy orkán fészkelődik
apró verébtójásban

s egyszer feltöri héját.

Kérdések a zászlóról

És a tiltott nevű zászló,
az hova lett? Az, amelyik.
A nem lila, nem zöld,
nem hupikék zászló.
Az hova lett?
Mit testünkre tekertünk,
hogymint átmentsük a zúgón.
A golyó ütötte
lyukakkal teli zászló.

Mit a holtak felénk nyújtott
kezeiből kiragadtunk,
és szemhéjukra téptünk egy csíkot
hogymint lássák, szemgödrükből
ki-kinézve: megvan.
Megvan a napkelte bíbor színe, virrad.

A világ munkásai mit szorongatnak
zsebredugott kezükben most már?
Tenyérenyi vagy kisebb darabkákat belőle,
s odacsúsztatják sietősen a szembejövőknek,
és sietősen rejtik ingük alá,
mit nekik adnak.

Vagyis megvan. Meg, a zászló, az, amelyik.
S ötven vagy száz év múlva
összepakoztatják milliónyi darabját,
s rudat keresnek hozzá, ruganyosat, erőset.

De addig, akik élnek, azt kérdik szükségükben:
hol van a zászló? Az a zászló, ami nincs meg.
A tiltott nevű zászló, az, amelyik.
Az hol van? Az a zászló?

Kerítés – túl

Tamás Gáspár Miklósnak

A kerítés
már itt, belül
van, ahogy kintről
bevetül

árnyéka, test-idegenül.

Lándzsa-sorsa
körül-kerül,
az égre sorra
szegesül
minden hegye,
arasznyi rés
sincs köztük, és
messzire futnak,
hol az ég
távol szegélye
feketül...

...asztán, aztán
a földnehéz
lyukban mozdul és
ás a kéz,
kaparsz és kúszol,
kétled, és
tudod: valahol
ott a rés,
valahol, hová
majd elérsz,
elérhetsz, túrva,
tépve és
vakond-ember,
már nem te lész,
– nem az lész, más,
túl mindenben,
magadon, kerítéseken –
ki földet köpve,
szem-káprázva,
a kelő Napba
belenéz.

Tandorival

... és Tandori belépett
az ablakon az éjből
(onnan tudtam, hogy ő az,
mert addig sose láttam)
lyukas sísapka rajta
hideg van mondja ámbár
ott kinn az aszfalt olvad
kerítések és hálók
az ég is laposabb lesz
vagy homorodik inkább
fel-le csúszkálunk rajta

amíg nadrágunk bírja
csupa csillag a seggünk
szikrázni kezdünk holnap
akár Karácsony lenne
nyom nélkül mért dögölnénk –
ott ültünk hajnalig a
padlón csont és bőr Buddhák
hallgattuk félálomukban
madárfiak csipogtak
az ablak menti fákon...

Mi éltet?

Fölösleges vagyok
reggel, délben és este.
Ha néha verset írok,
nem használ senkinek se.
Éhes marad az éhes,
már nem izgatja az sem,
ha jóllakottról szólva
kérdem: mért a különbség?

A házatlanok fölé
nem keríthetek sátrat,
nem bízathatok senkit
a hegyen túli Nappal,
ámbar tudom, hogy fölkel,
ha nem nekünk, hát másnak.

Életben az tart mégis,
(kis remény) talán hátam
mögött valakik néha
ujjúkkal rám mutatnak:
ő sem szökött el tőlünk.
Mit tegyünk? –velünk töpreng.
Hosszan néznek utánam.

A tálentomról

Karinthy Frigyes emlékének

Arról a tálentomról számot adtál a magad módján
mit egykor a Gazda markodba nyomott
hogy gyarapítsad mert eljön
a számadás ideje egyszer
s megkérdi tőled akitől kaptad

hogyan is sáfárkodtál azzal a pénzzel
mely redőket vont arcodra homlokodra
s vállad is meggörnyedt a felelőség
láthatatlan súlya alatt hogyan és mint
hogy el ne veszejtsed s ne kaparj lyukat se
valami vén fa alá hogy megleld amikor kell
mert hátha kivágják amaz erdőt
vele a fát és föld lepi kincsed
s nem lesz kincs attól a perctől
hogy földbe veted ahelyett hogy
búzát vettél volna belőle
valami vásár forгатagában mert sok az éhes
elosztva köztük sorsuk a dolgod
rajtad-rajtuk múlik hogy milyen is lesz az a holnap
tanítókat szerzel s magad is közékük állasz
a szűkölködőknek elmagyarázod
mint függenek össze egymással a dolgok
a legkisebbek éppen a végtelenekkel
s nem bámulni kell őket de odatenni
az elkeverült tárgyat a maga helyére
s formálják gyúrnak át a világot nem lesz jobb másként
s míg hevülten magyarázod mi s mennyi teendő
vár mindegyikükre külön-külön és együtt
nem veszed észre hogy a Gazda
látatlan ott van s bólint a sokaságban
s elkezded másnap újra meg újra
mert munkád végére sose juthatsz bárhogy igyekszel
hát így valahogy volt és van is azóta
Mink most törött körmökkel kapkodva kotorászunk
zsebeinkben de mind üres az üres az mind
s nem jut eszünkbe mi történt hova tettük
ama tálentomot mit gondunkra bízott
hogy gyarapítsuk valaha régen a Gazda
s nem tudjuk mit mondjunk néki
holnap vagy holnapután amikor nem vártan eljön
s megkérdi hova tettük azt ami mindünké volt
azt ami nincs meg

Óhajok

*„Írói és egyéb kétséget messze hagyva add,
hogy szolgálj, Uram, felejtse el magát.”*

(Francis Jammes)

Nékem is add, Uram:
felejtsem el magam
kora hajnalban, reggel,
idegen lény legyek,
mikor a rőt hegyek

fölött a vén Nap felkel.

Ne nézzek szokott semmire,
a rozskenyér keményire,
rajt a szeletke sajttal,
kedvem amúgyis elborul:
a minden túlon messze túl
hullok, hol nincsen hajnal.

Eszembe őket juttatod,
kiknek fájnak a hajnalok,
Uram: álmukban ettek.
Értük csak úgy kiálthatok,
ha elfeledt magam vagyok –
az éhes reggeleknek.

Bordáik sorát számolom,
düh önt el, semhogy száanalom,
kinek ökle ez itten?
Nyilván övék, hogy így szorul,
nem enyém-szokta jámborul,
holott görcsösnek hittem.

Ne készítsd még a szemfedőm,
legyen még hangom, jó időm:
biztatni őket tette,
s másként tegyék, mint én teszem,
kétségeimtől terhesen:
magukat nem feledve.

Nyugtató

Kisötétlek közületek
elkapja fejét
aki csak rám néz
mint az ki Napba nézett
és aztán feketét lát
talpam alatt füstöl
az aszfalt

Dugdostam magamat
egy zsebből másik zsebbe
akár egy kenyérmorzsát
mely képes kicsírázni
váratlan helyeken
váratlan pillanatokban
szárba is szökken
virágzik érik
kalászat lehúzza súlya

mert tudja belőle esztek
naponta ötször
más falatok közt
s megcsókoljátok szátok
utánam

Honnan s miből én
Mindegyikötökből van bennem
csak mikroszkóp alatt
látható parányka
vagy éppen láthatatlan
sóhaj szerelem nyöszörgése
álomi éji kiáltás
melytől vakolat hull
a plafonról
a dolgok nehezenek
lehető kerülése
reménytelenség
egyetlen kifli kétféle vége
nem-szeretemség
eltört tükreitek szilánkjai
néznek vissza szememből
vagy látszik titkolom őket
a kelletlen zavarát
magamat kit igyekeztek
lehetőleg naponta feledni
nyilván könnyebben élnétek
ha sikerülne
s nem emlékeztetném
magatokat önmagatokra

de azért ne tegyétek
hisz én se kívánnám
ne nézzetek össze röstelkedve
ha szátokon nevem
kibukik olykor

Kaleidoszkóp

Kaleidoszkóp ámulok
kinn vagyok és benn vagyok
belenézek visszánézek
hunyorogva benti fények
kápráztatnak idekinn
persze látok tükröket
mindegyikük szétrepedt
kinn és benn sincs ép keret
összefogni száz darab
tört tükröt s az arcokat

Ellenkezön jár az óra
kinn és benn ott éjszaka
fénylik ahány csillaga
itt meg reggel volt időben
lehet tíz centit is nőttem
legyek kinn s benn egymagas
együtt Nap-Hold sugaras
Eltört minden székem lába
elmentek a Sehovába
tükör hátsó oldalára
mehetnék tán Máshovába
időleg de mindhiába
Sehovába visz az út

Holnap

Az a holnap ott lapulgat
ahol fészke van a nyúlnak
tőzeg mélyén füstölögve
él szivárog még föntebbre
sziklák közti repedésben
tágul szétfeszülni készen
kihunyt csillag mögé bújva
készül kigyulladni újra

Mindenhol van Világ minden
mindenhol csak bennünk nincsen

Magánút *(Szolnok, 1932)*

A 100 éves Tabák Lajos szociofotója alá.

Akkor se menne át, ha
meglenne mindkét lába,
vándorod, hisz háta
mögött oszlopon tábla:
MAGÁNÚT
TILOS
AZ ÁTJÁRÁS.
Hová? Sehonnából
Valahovába –
hát ül. Térdcsönkja
vastagon bebugyolálva
valami rongyok halmazába,
mankója fekszik,

fáj a fája,
az ősz sara rajt növekszik.
Hová menjen?
Ez a hazája,
a feledésből
immár kivágva
S most
hátunk mögött,
előttünk körbe tábla:
MAGÁNÚT
TILOS
AZ ÁTJÁRÁS.
Talpalatnyi föld,
mindőnk hazája,
min megállhat
ki-ki magába,
nem léphetünk le róla,
s nem akarunk lelépni róla
múlttal-jövővel körbezárva.

Tabák Lajos fotográfus

Tabák Lajos fotográfus
rokon-bátyám idők óta
most költöztél száznégy éves
ifjú messzi csillagokba
amíg éltél azzá váltál
akaratlan akit láttál
tükröződtél oda-vissza
egész életét megélted
annak aki volt a néped
voltál napszámos arattál
Péter-Pálkor kazlat raktál
tiltó tábla alatt ültél
„Magánút” hát nem mehettél
vén rokkant lábatlan mankód
megnyomta a füvet tarlót
munkás vashordót gurítva
váltván magyar Sziszifuszra
Tejút-végig úgy görgeted
egy csillagról más csillagra
Napról Holdra másik Napra
Öregisten meg-megrezzen
hordód dübbenésit hallva

Elfecsérelten életem...

Elfecséreltem életem a zsákban
mit viszek s jobbról bal vállra vetek
könnyebbnek ott és emitt sem találtam
nyomomban járván mert a Föld kerek

Egykor hittem új korról üzenek
házzól amelyben téglánk benne van
s mi meglengeti érzem a szelet
és hallom ahogy fölnyög hangosan

Egész se volt s már látom szétesőben
ugrálok hulló téglái elől
töpörödünk magunkhoz föl se nőtten
s mit föl se húztunk fölszáll messze föl

Holdversek

Mondóka

Új Hold, új Nap,
új király
házasítja a fiát,
a sok csillag körbejár
egyik hozott pelenkát,
másnál tejjel telt pohár,
harmadik hoz pálinkát,
kínálgatja, meghúzzák,
egész népség táncra kél,
új Hold, új Nap,
új király,
csillagporban kavarg,
hanyatt esik, alszik el,
nézik csillag, Hold, Napok:
itt az új Év, jó napot.

Cicelle

Dávid király hegedül
szép Cicelle táncol
Hold fél fele éjben ül
más ég napvilágól
Szép Cicelle szép csoda
szép ő minden ízben
szakadéból száz felől
nézi Öregisten
Mi lenne ha mindig is
effélét latolgat
Dávid királyt Cicellét
letépi a Holdat

Holdköszöntő

Hozott Isten Holdacska
ülj a fámra ágakra
most keltél a tojásból
éj van borzongsz még fázol
Dávid király is fázik
köhécselve bokázik
meleg kályhám van három
ablakomat kitárom
szép Cicelle vacog még
hátha mellé ugornék
táncot járnánk éjfelig
vagy jó kedvvel reggelig
vagy míg élünk eltelik
és a bakter föl se néz
véli nem járt senki itt

Új Hold

Új Hold
új király
Dávid király citerál
táltos lovam néz bele
fényes Hold közepibe
világítson homloka
ha fölmén a Tejútra
hol Szent Péter szekere
földült szénával tele
táltos lovam jóllakva
szikrást rúg nyihároz
csüdjét mossa patakba
vihet Dávid királyhoz

Öregapám kapcája
Öregapám kapcája
fönn szárad a Holdon
Öreganyám néz rája:
nincs-e folt a folton?
Véli száraz, leszedné,
ha a sírdomb nem fedné
mindkettejük folyton...

Vég efelé

Befejezetlen mondatok
közt kelek reggel fekszem este
házak sorjáznak nem lakott
árnyékuk lábam elé esve
félreugrom a kapualjból
sötét hűgyszaga orrba üt

fák csikorgatják gyökerük
lombjuk kihervad máshelyütt
visszafelé fut minden út már
lábujjad jelzi kőbe rúgtál
ugyanabba és nem először
a ráncos világ veled őszül
befelé kinn kopott paróka
míg egymás elől bujócskázunk
befejezetlen múltak óta
szád szélén mélyülnek az árkok
káromkodások fél-rimek
van itt valaki fölkiáltok
jó lenne hinni proletárok
de veled együtt nincsenek
mindannyiunk rég képzelet
lábnyomaink előttünk futnak
Napnak háttal az alagútnak.

Útról

Brechtre gondolván

Képzelem mert ezt szabad még
mintha út szegélyén laknék
errejárók vámosa
és egy este megkoppanna
künn az ajtó s betoppanna
Bert Brecht költő ómaga
vén Lao-ce köntösében
és lerázva út porát szól
engedd meg vámos barátom
hogy ma nálad éjszakázzam
s holnap induljak a messze
úton végig valamerre –
jó – a vámos szól s kínálja
épp elkészült vacsorával
borból is jut egy pohárral
s nézik egymást fürkészgetve
– világlátott vagy szerencse –
szól a vámos nagysokára
köntösöd is tanúsítja
nagy Lao-ce hordta egykor
– jó tudom fű zöld az ég kék
jobb lenne ha többet tudnék
gazdag urak járnak erre
zacskó aprót földre-vetve
jönnek csontsovány szegények
jönnek engedelmet kérnek
vámolnivalójuk nincsen –

mért van az hogy gazdag egyik
másiknak rizsre sem telik
így volt mindig így lesz eztán
más idők nem jöhetnek tán
sok a gyöngye egyre többen
végzik útmenti gödörben –
mit tehetnék írd le nékem
itt maradhatsz egész héten
megosztom veled ebédem
együtt vacsorázunk szépen
nem ok nélkül jársz-kélsz – vélem
nagy Lao-ce köntösében
– Megteszem – mondja a Mester
hosszú az Út nem szalad el
tehén-lovam is pihenhet

S nádtollat fogott már másnap
„Az Út üres
de működését abba sose hagyja”
kívánj hát barátom rálépni az Útra
Ha gyöngye vagy megerősödsz míg járod
könnyebben jársz ha veled tart barátod
„Harminc küllő kerít kerékagyat”
hívd az Útra harminc barátodat
bár tárkód-orcád égeti a Nap
végigjárva már ismered utad
s az Út se lesz és te sem ugyanaz
te az Úttól az tőled változik
nem rövidebb lesz sőt hosszabbodik
ha mérsz az Útnak része lész maradsz
bár talpad alatt kő zörög haraszt
s érted „a bölcsnek mért nincs egy szíve
szíve a népnek valahány szíve”
az Útnak gondját magadra veszed
nem dobhatod le el sem engeded
ha elesettre lelsz fölemeled
veled megy ő is Út vándora lett
és látod már a távoli hegyet
csúcsára föl az Utat te viszed
ámbár porában látszik lábnyomod
nyom nélkül nincs Út lassan már tudod
változz-változtass nincs nagyobb dolog
talpad alatt az Út liheg dobog –

Bertolt Brecht másnap aztán elhagyott
köszönve mindent szállást jó babot
Vajon O volt és vajon én vagyok?
Az Útra hívód vagy csak vámosod?
„Az Út örök és tétlen” – tenni késztet
így lész része és így lesz ő is részed

Eri Gilgames

mindenek istene szolgája kérdem
ki mozog bennem ki böki bordám
tán csak nem Enkidu szolgám
az ki fölkelne ellenem egykor
hogya leteperjen földre taposson
sártól-vértől lucskosan lám-lám
mondja eközben Atyám ez ő volt
az ki kihordott magában valameddig
míg át nem hasítottam magam bordái résén
mivégre lettem valahogy ő is volnék
ezüstlap veri vissza szemébe maga voltát

hát tudja mi készül időknék telis-teljén
nem lesz megtört szőlőszem az időknék présén
satuján mindegy hanem épp prés lesz
örök időkre kivéve ha marka kiejti
az idők fonalát és kapván magamhoz
én szakasztom kétfelé épp ott ahol összebogozta
nem bennem akarja folytatni idejét nem nem
külön idő az ő ideje másképp fut másokénál
gyorsabban lassan ahogy akarja vagy inkább
amiként észreveszi hogyan is surran
ujjai közt az idő amit húz valaki valahol valamerre
s bár enged utána mint horgász a halnak
ujjai közül mégsem ereszti de fogja
Gilgames ilyen másféle mintha Enkidu lenne
egységben különbségben nyűgölik fogytukig egymást

már ma emlékszem nagyon is arra ami majd meglesz
kihív legyőz átfogja a vállam mintha barátom
rám bízva népét lássam el bőven árpával sörrel
ünnepnapokon vele együtt nézzem nagy Marduk
tüzes isten gyomrába hajított szüzek hulltát
halljam legutolsó sikításuk a tűzben
s este a sörtől kóvályogva járjam a táncot
a templom szent szajhái közül a legszebb
tanítson szerelemre

s abba ne hagyjuk hét nap hét éjjel
leghosszabb napom legyen e hét nap amíg csak élek
izzadságában hétszer fürödve tisztuljon bőröm
s a nem látható levegő-féle az a lélek

s együtt legyőzvéen rettentő Huwawát
a Cédrus-erdő fekete szörnyét
visszautunkban kígyó marja sarkamba a múltást
Gilgames igen ő maga gyújtja meg fáklyával
a szokottnál magasabb díszesebb máglyát

Nem nevet többé éjente fölmege a Zikkurat legtetéjére
látszó-látszatlan csillagok halmában kotorászik
sorra kaparva csillagok rőt héját talán ha
a legkisebben fénytelenebben ott lesz
az örök öröklét gyöngye körömnyi ám nem
markában végtelen idők és csillagok kavarnak
s míg sorra bogozza ki őket reszketeg ujjal
már tudja nincs innen csak túl van az bizonyosság
lehet ő isten istenek valahánya
alvilág bírja ki a holtak hosszú sorát megítéli
s elküldi őket visszaincs útjukra végleg
Ezt gondoltam magamban sőt többet de mennyit
Uruk ura megfejthetetlen titkok sejtve-tudója
Gilgames én
mielőtt beleléptem volna abba a tűzbe
melyhöz a szikrát magam ütöttem vassal-kovával
jól tudva hogy poraimat majd mindenek letüdőzik
élők együtt ötezer évek múltán megszületőkkel
és nem szabadulnak dolguktól élettől se a haláltól
s nem szabadulhatnak tőlem se bárhogy akarnak

Felmérés

Igen. A britek szerint
Kari Marx volt az évezred
legnagyobb gondolkodója.
Meghibbantak? Ezren és ezren,
százezren akár, hogy ezt a
boltozatos mellkasí zsidót
elébe tették Aquinói Tamásnak,
Newtonnak, a tépett hajzatú
Einsteinnek meg a többinek,
mindnek elébe? Csak úgy?
Mostan, a múltó évezred utóján,
s a jövő évezred küszöbén
csakhogynem átalesve?
Mit se törődve azzal a ténnyel,
hogy erre, mifelénk, itt, dugdossák,
áthelyezik, rejtik a mását,
nehogy bárki járóelőnek vagy ülőnek
eszébe jusson a róla, valamint
Engelsről megformált
szoborról valami. Na, micsoda?
Éppen. Épp ugyanaz, mint a briteknek
eszébe jutott hallva a kérdést,
sőt, olvasva a BBC internetjén:
hogy kicsoda volt (lehetett) eme
időszámításunk utáni másodík

évezrednek a legnagyobb gondolkodója?
S eszükbe jutott, vagy már eleve ott volt,
hogy ez a Kari Marx nevű mister
egy életem által nem tett egyebet, mint
éhezett, fázott és gondolkodott.
S miről vagy kiről? Róluk.
És létükről. Arról: lehetne más is,
sőt, lennie kell, hogy elkezdődjék
az előtörténet utáni történetük ezzel,
s árucikk helyett emberré tehessék, tegyék
önmagukat már.
Így hát jó okuk volt arra, hogy a képzelt
dobogó legfelső fokára,
még a jövő ezred közepéről-végéről is
jól látható magasokba,
ezt a bizonyos Kari Marxot
ledönthetetlenül fölemeljék.

Ne úgy legyen...

*A Bolíviában negyven éve megölt
Ernesto Che Guevara emlékének*

... ne úgy legyen
hanem másképp legyen –
kívántam még önmagamban
bárha sejtettem már hogy van
vagy ha nincs hát úgy leszen
túl a tengeren vadonban
hol a test már összeroppan
s megroppanva szét is esnék
hogyha hitek nem kötöznék
körbe-körbe szorosán
más lesz ami hátra van
nemcsak rejtekek csapások
előtte s mit lába vágott
sárban mohaszőnyegen
golyók útját járva fenn
Che – Lehet hogy ez győzelem
hisz a világ kényszeríti
rendje ellen hogy tegyen
tegyen vagyis legyen harcos
hangja úgyis messze-hangos
hacsak suttog légtelen
és az idő úgyis rávall
mindennapos önmagával
minden felhő rászakad
folyóvá nő száz patak
görgeti mit elsodor ma

(csak a harc csak az marad)
viszi hegyen túl tovább
Che parancsnok lábnyomát –
úgyis úgyis mind hiányzik
s hiányzunk mink önmagunknak
s nem látjuk végét az útnak
azok vagyunk jövőnk voltja
s homlokunkra rátapad
foltja Tán ha néznénk égre
Che levágott jobb kezére
mely kigyullad minden este
holta óta Dél keresztje
éjfél s napkeltét mutat

Viharváró

Csak a viharra várok,
mely hirtelen jön délben –
délután, szinte mindegy,
jó messziségből látszik:
parány pamacs az égen,
nem tudni azt se; szürke,
vagy éppen hogy sötétebb
kékje az égi kéknek,
kis zászlócska a hegynek
majdnem csúcsára tűzve,
leng s lobog gyenge szélben,
megriadják a tücskök,
kis szürke árnyak ülnek
kiváncsi fű hegyére –
felnézni, fel, a vízből
a tölcsér égre nyúlik,
ponty, béka belsejében,
ki szívja fenn, ki szívja
e lopót fenn, a házak
tetőit, gyárkémények
tégláit és betonját
magasra, magasabbra,
holtakat sírkövekkel,
a templomot, harangját,
hogy kongjon szíven ütve,
szálljon fel, magasabbra,
s ahol már semmi sincsen,
csak vad sötét, kavargás,
csapja pofán a gépe
fülkéjében kucorgó
görcsöt, iszonyt, halál-fit,
s Mihály, szigorú angyal
köpjön utána hármat,

míg földre hull kerengve.

ISBN 978-963-06-8212-1
ISSN 1216-1861

Felelős kiadó a szerző

Felelős szerkesztő Tabák András

2009 Vasas-Köz kft nyomda
Felelős vezető Badó Géza

Terjeszti a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság
